

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií (FEM)

Bakalářská práce

Dopad pandemie COVID-19 na ekonomiku České republiky

Barbora Jakubcová

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Barbora Jakubcová

Ekonomika a management

Název práce

Dopad pandémie COVID -19 na ekonomiku České republiky

Název anglicky

Impact of the COVID -19 pandemic on the economy of the Czech Republic

Cíle práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zmapovat a zhodnotit jaké dopady měla pandemie COVID -19 na ekonomiku České republiky. Dílčím cílem práce je zachycení vývoje české ekonomiky v období pandemie COVID -19 a dopad úplného lockdownu na českou ekonomiku. Dílčím cílem práce je rovněž komparace dopadů pandemie na českou ekonomiku a ekonomiky vybraných zemí. Dalším dílčím cílem práce je analýza dopadu krize způsobené pandemií na vybraný ekonomický subjekt.

Metodika

Bakalářská práce se bude skládat z teoretické a praktické části. Teoretická část bude zpracována na základě studia literárních zdrojů a odborných článků. Budou definovány základní pojmy související s problematikou vlivu pandemie na ekonomiku. Data budou získávána převážně z webových stránek vlády, ministerstev a dalších oficiálních institucí.

V úvodu praktické části bude zhodnocen vliv pandemie COVID – 19 na ekonomiku České republiky a rovněž bude provedena komparace s vybranými zeměmi s využitím sledování makroekonomických ukazatelů. Stěžejní část vlastní práce bude věnována vlivům pandemie na konkrétní vybraný ekonomický subjekt. V závěru práce budou shrnuty dosažené výsledky a formulována doporučení pro vybraný subjekt k eliminaci ztrát způsobených pandemií.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Pandemie COVID-19, krize, ekonomika, firma, makroekonomický ukazatel, fiskální intervence, dotace, kompenzace, program.

Doporučené zdroje informací

- BRČÁK, J. – SEKERKA, B. – STARÁ, D. *Makroekonomie – teorie a praxe*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-492-3.
- CIMLER, P. – ŠÍPEK, L. *Obchod ČR v podmínkách ekonomické krize*. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1704-9.
- DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0139-7.
- DRAŠTÍK, A. – DURDÍK, T. – FILIP, V. – HORÁČEK, Z. – JANOUŠKOVÁ, A. – JIRSA, J. – KAIZAR, O. – KÜHN, Z. – LEBL, O. – ONDREJOVÁ, D. – POKORNÁ, J. – ŠTIKA, M. – ZEZULKA, O. *Lex COVID: Komentář*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2020. ISBN 978-80-7598-845-4.
- HELLER, V. *Pandemie od starověku po současnost*. Praha: Petrklíč, 2020. ISBN 978-80-7229-810-5.
- HOLUB, P. *Koronavirus – falešný poplach*. Praha: Echo Media, a.s., 2020. ISBN 978-80-907406-1-7.
- JUREČKA, V. *Makroekonomie*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0251-8.
- KLVAČOVÁ, E. *Světová ekonomická krize : příčiny, projevy, perspektivy*. Praha: Professional Publishing, 2009. ISBN 978-80-7431-012-6.
- TSIPURSKI, G. *Resilience: Adapt and Plan for the New Abnormal of the COVID-19 Coronavirus Pandemic*. Hampshire: John Hunt Publishing, 2020. ISBN 978-1-78904-675-5.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Lenka Kopecká, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 29. 12. 2021

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 2. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 06. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Dopad pandemie COVID-19 na ekonomiku České republiky" jsem vypracoval(a) samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor(ka) uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní Ing. Lence Kopecké, Ph.D. z katedry ekonomických teorií České zemědělské univerzity v Praze za odbornou pomoc, užitečné rady, připomínky a drahocenný čas, který mi věnovala během konzultací. Mé poděkování patří i marketingové ředitelce divize aktivní kosmetiky společnosti L'Oréal Huyen Trang Platek a produktové manažerce značky La Roche-Posay Fanni Zagyi za vstřícnost, milý přístup a veškeré poskytnuté materiály.

Dopad pandemie COVID -19 na ekonomiku České republiky

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá hodnocením dopadů celosvětové pandemie COVID-19 na ekonomiku České republiky. Detailně je rozebrána ekonomická situace před pandemií a důraz je kladen především na hodnocení vývoje situace od prvních restriktivních opatření vlády a ministerstev až po stimulační balíčky na podporu ekonomiky. Dále jsou zhodnoceny dopady na jednotlivé ukazatele výkonnosti ekonomiky na základě rešerše materiálů publikovaných ministerstvy, Českou národní bankou i médii. V závěru práce je metodou otevřených strukturovaných rozhovorů a rešerší interních i publikovaných materiálů společnosti zhodnocen dopad pandemie na konkrétní ekonomický subjekt.

Klíčová slova:

Pandemie, COVID-19, opatření, kompenzace, makroekonomický ukazatel, ekonomika, firma, trh, kosmetika, e-commerce.

The impact of the COVID-19 pandemic on the economy of the Czech Republic

Abstract

The Bachelor's thesis deals with the evaluation of the impacts of the worldwide COVID-19 pandemic on the economy of the Czech Republic. The economic situation before the pandemic is analyzed in detail, with emphasis placed on evaluating the situation from the first government and ministry restrictive measures to the stimulus packages aimed at supporting the economy. Furthermore, the impacts on individual economic performance indicators are assessed based on research materials published by ministries and the media. Finally, the thesis uses the method of open structured interviews and research of internal and published materials of a company to evaluate the pandemic's impact on a specific economic entity.

Keywords: Pandemic, COVID-19, measures, compensation, macroeconomic indicator, economy, company, market, cosmetics, e-commerce.

Obsah

1 Úvod	11
2 Metodika a cíl práce.....	12
2.1 Cíl práce.....	12
2.2 Metodika.....	12
3 Teoretická východiska	14
3.1 Pandemie	14
3.2 COVID-19	15
3.3 Pandemická opatření a lockdown	17
3.3.1 Kompenzační programy	23
3.4 Makroekonomické ukazatele	25
3.4.1 Hrubý domácí produkt	25
3.4.2 Inlace... ..	30
3.4.3 Nezaměstnanost.....	40
4 Vlastní práce	44
4.1 Analýza stavu české ekonomiky před pandemií.....	44
4.1.1 Vývoj HDP do roku 2019	44
4.1.2 Vývoj míry inflace do roku 2019	47
4.1.3 Vývoj nezaměstnanosti do roku 2019.....	48
4.2 Dopady pandemie na státní rozpočet	49
4.3 Dopady pandemie na HDP České republiky	51
4.4 Dopady pandemie na míru inflace v České republice.....	52
4.5 Dopady pandemie na nezaměstnanost České republiky	53
4.6 Komparace dopadů na ekonomiky Slovenska a Maďarska	54
4.7 Představení vybraného subjektu	55
4.7.1 Rozdělení firmy v závislosti na segmentaci trhu	57
4.7.2 Dopad pandemie na hospodaření subjektu	58
4.7.3 Dopad pandemie na divizi aktivní kosmetiky.....	62
4.7.4 Dopad pandemie na lidské zdroje firmy.....	63
4.7.5 Změny chování spotřebitelů.....	64
4.7.6 Aspekty firmy vyžadující pozornost	66
5 Zhodnocení výsledků	67
5.1 Dopady pandemie na ekonomiku České republiky	67
5.2 Komparace dopadů na pandemii na ekonomiky	68
5.3 Dopady pandemie na ekonomický subjekt.....	68
6 Závěr	70

7 Seznam použitých zdrojů.....	72
Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratké	82
8.1 Seznam obrázků.....	82
8.2 Seznam tabulek.....	82
8.3 Seznam grafů.....	82

1 Úvod

Onemocnění COVID-19 způsobilo významné ekonomické otřesy po celém světě a státy ve střední Evropě nebyly výjimkou. V České republice také způsobilo významný ekonomický šok. Vláda České republiky v reakci na pandemii omezovala pohyb osob na nezbytné minimum a uzavřela školy a podniky, což vedlo k významnému snížení hospodářské aktivity. Omezení pohybu osob také vedlo ke snížení spotřeby a investic, což mělo dalekosáhlé dopady na hospodářství.

Pandemie také vedla k významnému růstu nezaměstnanosti a narušení dodavatelských řetězců a mezinárodního obchodu. Vládní instituce poskytly fiskální podporu pro snížení dopadů na hospodářství, včetně stimulů pro domácnosti a firmy. Je důležité držet pandemii pod kontrolou, aby byly minimalizovány nejistoty v budoucím ekonomickém vývoji.

Pandemii lze chápat jako dvousečný meč – na jedné straně jako rána přírody, která nás přinutila přehodnotit naše způsoby života a způsobila velké ztráty, na druhé straně jako prostor pro růst, posun a inovace. Mnozí občané měli možnost nahlédnout do svého nitra, zatímco jiní byli zabráněni v nekonečných hodinách práce v důsledku pandemie. Nicméně někteří podnikatelé viděli v této situaci příležitost k implementaci nových nástrojů do svého podnikání, buď během samotné pandemie nebo v reakci na situaci, která vznikla v jejím důsledku. Většinu podniků zastihla pandemie nepřipravenou a v době nejpřísnějších lockdownů bylo na vedení podniků, jak rychle a pružně dokáží na vzniklou krizi reagovat, případně své podnikání diverzifikovat. Některé firmy se zaměřily na výrobu ochranných pomůcek, jako jsou roušky, respirátory a dezinfekce. Jiné firmy začaly nabízet své produkty a služby online nebo vytvořily nové způsoby pro doručení zboží a služeb. Mnoho podniků také využilo podpůrných programů, které nabízela vláda, aby udržely své podnikání v chodu. Pandemie však také ukázala zranitelnost globálních dodavatelských řetězců a přiměla firmy přehodnotit své zdroje a dodavatele, také posunula digitalizaci podnikání na novou úroveň. Firmy, které již v minulosti investovaly do digitálních nástrojů a technologií, byly v lepší pozici než ty, které v digitalizaci zaostávaly.

Pandemie také zdůraznila význam spolupráce mezi vládou a soukromým sektorem při řešení krizí. Vláda musí hrát aktivní roli v podpoře podnikatelského sektoru a současně vytvářet vhodné podmínky pro zdravotní péči a ochranu obyvatelstva.

Je důležité se poučit z těchto zkušeností a být připraveni na případné budoucí krize.

2 Metodika a cíl práce

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnocení vlivu pandemie na ekonomickou stabilitu České republiky, seznámení čtenáře s ekonomickými pojmy, stavem ekonomiky České republiky před pandemií, onemocněním COVID-19 a v neposlední řadě přiblížení čtenáři průběh pandemie a její vliv nejen na ekonomické ukazatele, ale i občany státu. Práce se bude také zabývat opatřeními, která byla přijata vládou a dalšími institucemi, aby minimalizovala negativní dopad pandemie na ekonomický růst.

Dílčím cílem práce je zhodnotit stav ekonomik sousedních států pomocí komparace hodnot ekonomických ukazatelů. Dalším dílčím cílem této práce je zhodnocení dopadu pandemie na konkrétní ekonomický subjekt a vytvoření si uceleného názoru na příležitosti k inovacím, které pandemie poskytla, díky analýze konkrétního ekonomického subjektu.

2.2 Metodika

Práce je rozdělena na čtyři části, přičemž první část se zaměřuje na definice základních pojmů, kterým je například „pandemie“, dále se zaměřuje na vznik a výzkum viru. Tento průzkum je klíčový k pochopení souvislostí s jeho dopady na běžný ekonomický život. Následně je práce zaměřena na popis vývoje pandemie COVID-19 v České republice a konkretizaci pandemických opatření stanovených vládními institucemi. Opatření a lockdowny jsou rozděleny dle časových údajů do logických celků. V závěru tohoto celku je zahrnuta problematika kompenzačních programů poskytovaných státem. Data jsou čerpána zejména ze stránek jednotlivých ministerstev a oficiálních zpravodajských webů.

V druhé části bakalářské práce se nacházejí teoretická východiska, na jejichž základě je čtenář obeznámen s ekonomickými pojmy, za účelem pochopení dalších částí práce. Prostřednictvím rešerše odborné literatury jsou definovány základní makroekonomické ukazatele, které jsou nutným podkladem pro ekonomické analýzy a zhodnocení stavu a vývoje ekonomiky. Majoritní část podkladů pro tuto rešerši tvořily ekonomické knihy a skripta tuzemských, ale i zahraničních autorů.

Správné pochopení toho, co se děje v přítomnosti, se neobejde bez analýzy předchozích událostí, proto je třetí část práce věnována zhodnocení makroekonomických ukazatelů

v období od roku 2008 až do počátku pandemie v roce 2019. Data jsou čerpána především z materiálů publikovaných Českým statistickým úřadem nebo EUROSTAT.

Po těchto třech částech následuje poslední část čtvrtá, která se zabývá samotným zhodnocením dopadů pandemie na jednotlivé makroekonomické ukazatele. Ke zkoumání problematiky ekonomických dopadů pandemie je využita analýza statistických dat týkajících se ekonomické situace v České republice, následně bude provedena komparace těchto dat s jinými státy střední Evropy, pro vytvoření uceleného názoru na dopady v globálním formátu. Při zkoumání dopadů na konkrétní subjekt bude využita kvalitativní analýza, která bude zahrnovat strukturované rozhovory s představiteli tohoto subjektu.

3 Teoretická východiska

3.1 Pandemie

Pandemie jsou běžnou součástí lidské historie, zároveň je ale nutno říci, že nás zastihla zcela nepřipravené.

Podle Pandemického plánu vlády České republiky (2011) je pandemie definována jako: *“Epidemie velkého rozsahu zasahující celé kontinenty. Jedná se tedy o výskyt onemocnění s vysokou incidencí na velkém území (kontinent) za určité časové období.”*

Další definici pandemie zprostředkovává opět Pandemický plán České republiky (2011), nicméně oficiálně pochází z dokumentů WHO.

Podle Pandemického plánu ČR (PPČR) (2011) se pandemie vyznačuje:

- rychlým šířením, které zkracuje čas potřebný pro zavedení opatření,
- nedostatkem osob zaměstnaných v sektoru zdravotnictví,
- přetížením zdravotnických zařízení,
- úplnou absencí či nedostatkem léčebných přípravků,
- negativním ekonomickým a sociálním vlivem,
- celosvětový rozměr pandemie znemožňuje mezinárodní pomoc.

WHO vydala (2020) 11. března 2020 prohlášení, že COVID-19 může být označován za pandemii. K tomuto dni bylo ve 114 zemích po celém světě 118 000 aktivních případů. Počet zemřelých k tomuto datu byl 4 291 lidí.

První případ nakaženého v evropském státě byl podle zpravodajského portálu Seznamzpravy.cz (2020) ve Francii 24. ledna 2020. V České republice se pak první tři případy nakažených objevily k 1. březnu. Dle dostupných informací z webu ČT24 (2020) to byla žena ze Spojených států amerických studující v italském Miláně, dále pak muž české národnosti, který navštívil před návratem do Čech konferenci rovněž v Itálii a třetí muž, který se vrátil z rekreace v Dolomitech. O tom, jak se COVID-19 do Evropy dostal, jaký je jeho průběh a další informace související s ním popisují v následujících kapitolách.

Státní zdravotní ústav (2022) uvádí, že virus SARS-CoV-2 dokáže vytvořit zhruba jednu až dvě mutace za měsíc. Během pandemie koronaviru mutoval a podle SZÚ (2021) bylo mutací celkem šest.

Ač už je k dnešnímu dni (14.1.2023) v ČR proočkováno na základě dat Ministerstva zdravotnictví (2023) dvěma dávkami vakcíny zhruba 6,5 mil. Obyvatel, je ve světě téma COVID-19 stále relevantní, zejména kvůli jeho mutacím. Některé z nich se objeví a zmizí a některé se udrží a šíří se dál v populaci. Státní zdravotní ústav (2021) uvádí, že čím vyšší je počet nakažených, tím je vyšší pravděpodobnost, že vzniknou nové mutace. Má se za to, že nové varianty koronaviru se v populaci přenáší mnohem snadněji.

3.2 COVID-19

Nikdo si v prvopočátku, kdy se objevil první případ nakaženého virem SARS-CoV-2 v Číně, nedokázal představit, že během pár měsíců bude sužovat pandemii i občany České republiky.

Podle Státního zdravotního ústavu (2022) je COVID-19 označení pro infekci způsobenou koronavirem SARS-CoV-2. V prvním prohlášení z roku 2019 Státní zdravotní ústav uvádí (2019), že se jedná o nový respirační virus, který je přenášen primárně kontaktem s infikovanou osobou-kapénkově, tzn. kýcháním, kašláním nebo ho lze chytit i z kontaminované plochy. Nebezpečí tohoto viru tkví hlavně v jednoduchosti přenosu a faktu, že infikovaná osoba může vir přenášet až čtrnáct dní a nakazit další osoby, aniž by sama vykazovala příznaky nemoci.

WHO (2020) také uvádí, že příznaky mohou být u každého člověka odlišné a jejich závažnost se může odvíjet i od stáří pacienta. Mezi zcela běžné příznaky jsou zařazeny horečka, kašel, či ztráta chuti a čichu. Většina osob má lehký průběh s příznaky běžné chřipky nebo zápalu plic, kdy není nutná hospitalizace, nicméně hospitalizaci vyžadovala podle ČSÚ (2022) zhruba polovina nakažených seniorů starších 65 let. Vůči nákaze jsou náchylnější i osoby, které již trpí chronickými obtížemi, či mají oslabenou imunitu. Z toho vyplývá, že riziko úmrtí stoupá s věkem. Podle Truchlé a Kropáčka (2020) se množství lidí, kteří mohou na onemocnění zemřít často liší podle stáří dané populace.

Graf 1: Pravděpodobnost úmrtí u nakažených COVID-19 v závislosti na věku

0-9 let		0 %
10-19 let		0,2 %
20-29 let		0,2 %
30-39 let		0,2 %
40-49 let	■	0,4 %
50-59 let	■	1,3 %
60-69 let	■	3,6 %
70-79 let	■	8 %
80 a více let	■	14,8 %

Zdroj: Zpravy.aktualne.cz 2020)

Z grafu č.1 je patrné, že riziko úmrtí pro nakaženého člověka mladšího 40 let je asi 0,2 procenta, nad 60 let už je to 3,6 procenta a nad 80 let bezmála 15 procent.

Podle Truchlé a Kropáčka (2020) zažívá 80 procent nakažených velmi mírný průběh nemoci. Těžkým průběhem trpí 14 procent lidí a šest procent kritickými. Jak jsem již zmínila výše, zejména staří a jinak nemocní, mohou trpět zánětem plic a velmi špatně se jim dýchá, proto často potřebují plicní ventilaci. Podle Světové zdravotnické organizace (WHO) (2020) je podíl lidí s vážnými příznaky u běžné chřipky nižší.

COVID-19 se podle Státního zdravotního ústavu (2019) objevil poprvé na konci roku 2019 v nejlidnatější město ve střední Číně Wu-chan. První případy byly oficiálně hlášeny 31.12.2019 s tím, že se onemocnění pravděpodobně začalo šířit z místního trhu s živými rybami, kuřaty a dalšími živočišnými produkty, kde byly prodávány a konzumovány.

Inkubační doba se podle Ministerstva zdravotnictví (2022) u jednotlivých mutací koronaviru liší, ale zejména kvůli krátké inkubační době se epidemie rychle šířila nejen na území Číny, ale následně i na území celé Asie, Austrálie a poté i do Evropy. Globální stav zdravotní nouze byl vyhlášen 30. ledna 2020 organizací WHO. Dne 13. března byla Světovou zdravotnickou organizací za hlavní epicentrum nákazy vyhlášena Evropa

3.3 Pandemická opatření a lockdown

Proti-pandemické opatření ve formě nošení roušek bylo jedno z prvních, které vláda zavedla v roce 2020. V této kapitole ale rozeberu pandemická opatření od začátku a detailněji.

V předchozí kapitole jsem zmínila, že COVID-19 propukl v Číně již na konci roku 2019, nicméně podle tisku Mladá fronta DNES (2020) ani v lednu a únoru nepovažovali představitelé vlády epidemii koronaviru za nebezpečnou.

Podle webu Novinky.cz (2020) byla zpočátku pandemie čili v březnu roku 2020 státní opatření vydávána Bezpečností radou státu, kterou vedl tehdejší premiér Andrej Babiš. V polovině března roku 2020 byl zřízen Krizový štáb v čele s epidemiologem Romanem Prymulou, kterého na konci března vystřídal Jiří Hamáček.

Pro lepší orientaci jsem v následujících tabulkách 1,2 shrnula nejdůležitější opatření vydaných vládou České republiky a Ministerstvem zdravotnictví v průběhu března.

Tabulka 1: Přehled vládních opatření stanovených v průběhu března 2020

DATUM	VLÁDNÍ OPATŘENÍ
12.03.2020	Vyhlášení nouzového stavu, zakázány akce s přítomností více než 30 osob
13.03.2020	Uzavření hranic
14.03.2020	Zákaz maloobchodního prodeje s výjimkami
15.03.2020	Zákaz volného pohybu osob s výjimkami
18.03.2020	Povinnost nošení roušek i venku
30.03.2020	Prodloužení uzavření hranic s výjimkami

Zdroj: Vláda.cz, vlastní zpracování

Tabulka 2: Přehled opatření stanovených MZ v průběhu března 2020

DATUM	OPATŘENÍ MINISTERSTVA ZDRAVOTNICTVÍ
11.03.2020	Uzavření škol
17.,18.03.2020	Omezení plánovaných výkonů zdravotnické péče
19.03.2020	Vyčlenění lůžek
23.03.2020	Prodloužení zákazu volného pohybu, omezení maloobchodního prodeje
25.03.2020	Vyčlenění prostor ve zdravotnických zařízeních
30.03.2020	Prodloužení zákazu volného pohybu, omezení maloobchodního prodeje

Zdroj: mzc.r.cz, vlastní zpracování

Vláda zaváděla opatření, která měla omezit šíření nemoci postupně. V období, kdy počet nakažených stoupal, bylo omezeno cestování, byly uzavřeny školy, byl také zákaz pořádání kulturních, sportovních a dalších akcí nad určitý počet osob, zákaz maloobchodního prodeje a prodeje služeb a povinné nošení ochrany dýchacích cest – roušek či respirátorů mnohdy stačil pouze šátek či jiná látka zakrývající nos a ústa. Kvůli oboustrannému uzavření hranic museli přeshraniční pracovníci při přechodu hranic předložit potvrzení a „knížku přeshraničního pracovníka“.

První vlna

Nouzový stav vyhlásila vláda 12.3.2020, pojďme si tedy definovat pojem „nouzový stav“. Ministerstvo vnitra (2020) uvádí, že Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky vymezuje nouzový stav jako krizový stav, který bývá vyhlášen při živelních pohromách, ekologických nebo průmyslových haváriích, nehodách anebo jiného nebezpečí, které ve velkém rozsahu ohrožuje životy, zdraví, majetek občanů nebo vnitřní pořádek či bezpečnost na území. Vyhlášen je i tehdy, pokud nelze vzniklý krizový stav překonat v rámci stavu bezpečí. Nouzový stav je vyhlášen vládou, která při jeho trvání může přijímat mimořádná opatření. Nouzových stavů jsme zažili díky pandemii hned několik, každý z nich trval jinak dlouho, ale všechny byly pro občany značně omezující, stresující a podepsaly se nejen na duševním zdraví, ale i na ekonomice. Podle webu novinky.cz (2020) došlo čtyři dny po vyhlášení nouzového stavu i k lockdownu, kvůli neustálému zvyšování počtu nakažených, hospitalizovaných i zemřelých.

Lockdown můžeme, rovněž podle webu novinky.cz (2020), definovat jako plošnou karanténu. V praxi se tedy jedná o zákaz nebo omezení volného pohybu osob mimo bydliště. Tento web dále uvádí, že lockdown s sebou ale nese velmi negativní efekty, jimiž jsou zmrazení ekonomiky, anglicky označované jako „shutdown“. Následkem byly existenční problémy podnikatelů v mnoha sektorech a rekordní schodek státního rozpočtu. Březnový nouzový stav, ale nebyl zdaleka tak tragický jako ten, který proběhl v roce 2021, zejména proto, že lidé měli povoleno jet do přírody, cestovat do práce, na nákupy a nebyl omezen ani pohyb po území České republiky, byly však oboustranně uzavřeny státní hranice. Statistik Karel Helman pro web iDnes.cz (2020) shrnul, že podle dat ČSÚ, která zachycují celkový týdenní počet zemřelých (bez ohledu na příčinu) v březnu, je zde pouze velmi mírné zvýšení oproti datům z týdnů předchozích. Dle jeho názoru to bylo prakticky jistě díky

přijatým restriktivním opatřením, která byla vysvětlena srozumitelně a měla zabránit kolapsu zdravotnického systému.

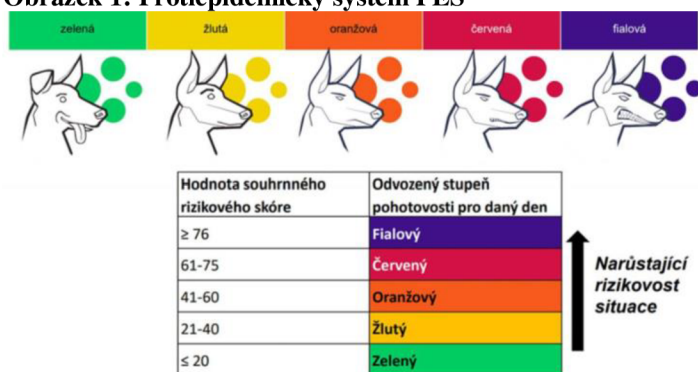
Podle Vlády České republiky (2020) byl nouzový stav 17.5.2020 zrušen, nicméně podle Ministerstva zdravotnictví stále platila mimořádná opatření (ksb.cz, 2020)

Co se týče pravidel pro dodržování domácí karantény, podle webu Covid.gov.cz (2020) (oficiální web Ministerstva zdravotnictví, pro informování občanů o současných informacích ohledně pandemie, očkování, karantény atd.) zpočátku po obdržení pozitivního výsledku testu na COVID-19 musela nakažená osoba zůstat 14 dní v izolaci. Taktéž musely do karantény osoby, které byly ve styku s infikovanou osobou. Dále podle webu Covid.gov.cz (2021) se délka izolace a karantény v průběhu dvou let měnila, například u omikronu to bylo již pouze 7 dní, dále měly výjimku osoby, které byly očkované nebo prodělaly onemocnění v posledních 180 dnech.

Druhá vlna

Podle Jiřího Burýska z webu seznamzpravy.cz (2022) pandemie opět nabrala na obrátkách v září. Hygienici pro tento web přiznali, že nestíhají trasovat kontakty nakažených, během října bylo u nás více pozitivně testovaných osob než za celou první vlnu-tedy březen a duben celkem. Dne 5. října byl vládou (2020) vyhlášen další nouzový stav, který byl dvakrát prodloužen a trval nejdéle od doby, co Českou republiku pandemie sužovala, celých 189 dní. Web iDdnes.cz (2020) informoval, že na podzim byl představen protiepidemický systém PES. Systém má podle čtyř epidemických parametrů obsahovat rizikové skóre na škále 0 až 100. Tímto číslem se buď celé Česko, nebo každý kraj měl zařadit do jednoho z pásem, která určují jednotlivá opatření pro většinu oblastí života.

Obrázek 1: Protiepidemický systém PES

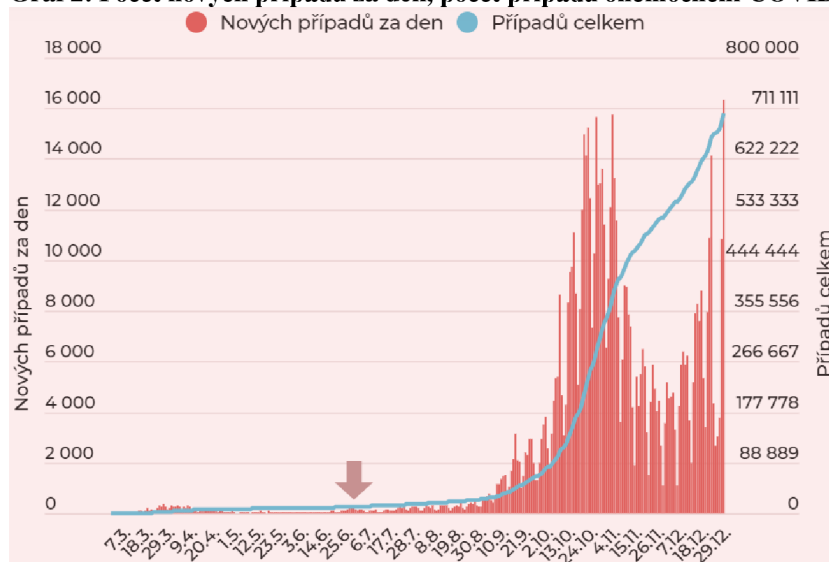

Zdroj: Ministerstvo zdravotnictví

Podle webu seznam.cz (2022): “ 3. listopad se následně vyšplhal až na 262 úmrtí během jednoho dne. Česká republika se v této době dostala na nejhorší příčky co do počtu úmrtí přepočtených na počet obyvatel na celém světě. Do konce roku si pak epidemie vyžádala přes 11 tisíc mrtvých. “

Podle webu iDnes.cz (2020) bylo vládou 23. prosince oznámeno zvýšení protiepidemického systému PES ze čtvrtého stupně na pátý s účinností od 27. prosince. Při tomto stupni směly být otevřeny pouze prodejny potravin, lékárny a drogerie. Velké obchody nesměly prodávat sortiment uzavřených obchodů. Vicepremiér Karel Havlíček oznámil za Ministerstvo průmyslu a obchodu (2020): „Podnikatelé budou moci za říjen, listopad a prosinec získat od státu plnou náhradu komerčního nájmu. Všechny uzavřené provozy, ať maloobchody, fitness či bazény dostanou kompenzaci.“

Graf 2: Počet nových případů za den, počet případů onemocnění COVID-19 celkem v závislosti na datu

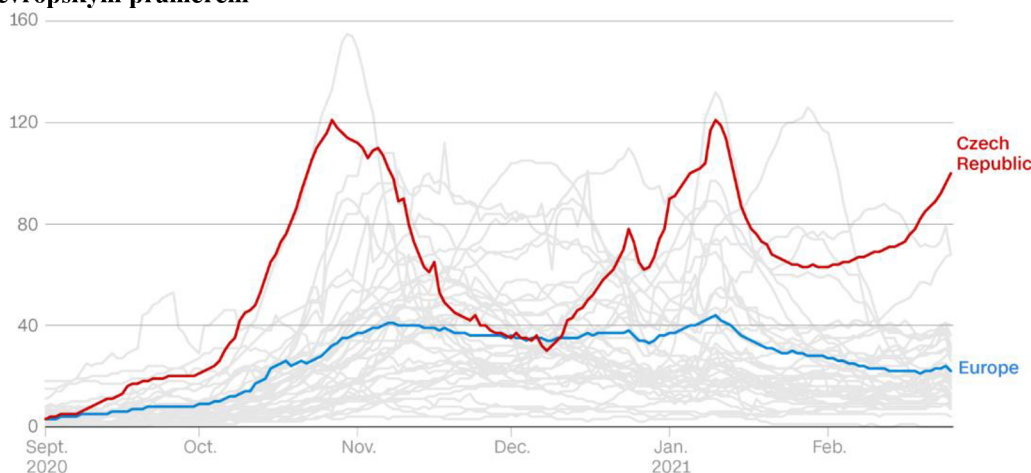
Zdroj: data ČSÚ, zpracování seznamzpravy.cz

V grafu č. 2 lze vidět mírný vzestup celkového počtu nemocných od června do září. Šipkou je v grafu označeno období nárůstu případů za dne v červnu, kdy denní počty nakažených vystoupaly na 305 osob denně. V říjnu se začal počet celkových nakažených velmi rychle zvyšovat. Nových případů za den, celkem 16 329 (ČSÚ, 2020), bylo nejvíce 29. prosince 2020, to připisují vánočním svátkům, kdy byly rodiny a přátelé více ve styku, čímž bylo vytvořeno velmi „přátelské“ prostředí pro přenos viru. Státní orgány i média informovala o nebezpečí a následcích takového jednání, zároveň je nutno podotknout, že opatření nebyla zdaleka tak přísná jako v následujícím roce – to se České republice vymstilo.

Třetí vlna

Od ledna 2021, kdy se republika stále nacházela v nouzovém stavu, školáci na distanční výuce, někteří pracující na home-office, kavárny a restaurace se střetávaly se svými zákazníky skrz výdejní okénka, bylo zakázáno noční opouštění bydliště (s výjimkami), byl na základě rozhodnutí vlády (2021) Ministerstvem zdravotnictví spuštěn registrační web na očkování pro občany starší osmdesáti let.

Graf 3: Sedmidenní průměr počtu nakažených na 100 tisíc obyvatel v České republice, porovnání s evropským průměrem

Zdroj: *edition.cnn.com*

V grafu č. 3 je znázorněno, jak se situace výrazně zhoršila v lednu 2021. Celosvětové zpravodajství CNN.com (2021) označilo situaci u nás za zcela nevládnutou, v porovnání s evropským průměrem nakažených jsme na tom byli v první polovině ledna hůře o dvě třetiny.

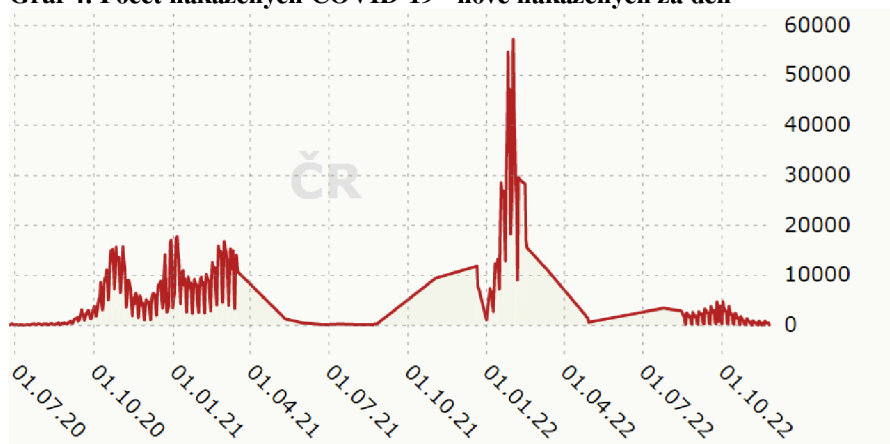
V únoru se podle webu iDnes.cz (2021) začala šířit britská mutace koronaviru a podle Kulhánka z webu mix.24.cz (2021) WHO informovala, že nadprůměrný počet nakažených obyvatel je důsledkem nedůsledného dodržování protipandemických opatření – zhruba 33% obyvatel nedodržovalo nošení ochranných pomůcek či zcela základní mytí rukou. Důvodem nedodržování pravidel byla pravděpodobně únava a frustrace obyvatel z pandemie. Dne 24. února ČT24 (2021) informovala, že vláda vyhlásila tvrdý lockdown s platností od prvního března, to znamenalo pro obyvatele zákaz cestování mezi okresy a jako relevantní ochrana nestačily ani dvě chirurgické roušky, ale pouze určitý typ respirátoru či nanorouška, i nejmladší děti musely přejít na distanční výuku. Povinné bylo v první polovině března

testování zaměstnanců ve firmách nad 50 zaměstnanců, v druhé polovině jich stačilo zaměstnávat pouze 10.

Během dubna, jak je z grafu č. 4 patrné, se situace uklidnila. 11. dubna vláda (2021) oznámila zrušení nouzového stavu a s tím začalo i rozvolňování opatření. Někteří žáci vrátili k rotační výuce, mohly otevřít i některé služby, pokud je však chtěl člověk navštívit, musel mít negativní test. Velmi dobrou zprávou pro podnikatele v pohostinství bylo květnové otevření zahrádek restaurací.

Deník.cz informoval 31.5.2021: „*Po rozhodnutí ministerstva zdravotnictví znovu otevřou po více než pěti měsících vnitřní prostory restaurací, zatím fungovaly jen jejich zahrádky. Provoz mohou obnovit také venkovní a vnitřní koupaliště a bazény, sauny, wellness, kluby, diskotéky, herny a kasina.*“ Což bylo radostnou zprávou pro všechny podnikatele i českou ekonomiku.

Graf 4: Počet nakažených COVID-19 - nově nakažených za den

Zdroj: data: dle hlášení krajských hygienických stanic a laboratoří, zpracování: Kurzy.cz

Čtvrtá vlna

Z rozvolnění se ale občané neradovali příliš dlouho, ač už jsme se během léta vrátili k takřka normálnímu životu, ale stále se zakrytou polovinou obličeje rouškou, pandemie začala sílit opět v září, jak je patrné z grafu 4.

Na základě rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví (2021) museli od října opět zaměstnanci nosit respirátor. Ministerstvo zdravotnictví (2021) také uvedlo, že reprodukční číslo, které udává počet lidí, jež může jeden nemocný člověk nakazit, dosáhlo hodnoty 1,59. Pro naplnění rizikového scénáře je přitom dostačující, že se dlouhodobě drží nad jedničkou a roste. V této době bylo podle webu Aktuálně.cz (2021) proočkováných méně než 65 procent populace, za některými evropskými státy jsme opět zaostávali.

Kvůli stálému zvyšování počtu nakažených byl na základě rozhodnutí vlády (2021) 26. listopadu vyhlášen nouzový stav.

Rána to byla zejména pro stánkaře, jelikož byly zakázány kvůli šíření viru vánoční trhy, restaurace a bary musely zavřít do desáté hodiny večerní, což opět znamenalo finanční ztráty pro noční podniky. Tento poslední nouzový stav trval pouze 30 dnů a Adam Vojtěch za Ministerstvo zdravotnictví (2021) vyzval občany k vysoké opatrnosti a dodržování opatření během vánočních svátků.

Tímto se dostáváme do roku 2022, do kterého Česká republika vstoupila na základě rozhodnutí vlády a ministerstva zdravotnictví bez nouzového stavu, nově také lidé směli zůstat v karanténě po nákaze pouze pět dní. Z grafu č. 4 si však můžeme všimnout rekordního počtu pozitivně testovaných, 26. ledna jich bylo nejvíce od doby začátku koronavirové pandemie – podle ČT24 (2022) 54 685 nově nakažených. Během roku 2022 se situace uklidnila a žádný další nouzový stav vyhlášen nebyl, nicméně co týče ekonomiky, byla covidem (a nejen jím) velmi poznamenána.

Kompenzační programy

Tato podkapitola obsahuje přehled podpory těch sektorů ekonomiky, podnikatelů a živnostníků ale i zaměstnanců, kteří byli na základě opatření Ministerstva zdravotnictví postiženi důsledky epidemie koronaviru SARS-CoV-2. Poskytovalo je ministerstvo průmyslu a obchodu, ministerstvo práce a sociálních věcí, ministerstvo pro místní rozvoj, česká správa sociálního zabezpečení a ministerstvo financí.

Program Antivirus-podpora zaměstnanosti

Podle ministerstva práce a sociálních věcí (2020) byl tento program cílený na podporu zaměstnanosti schválený v dubnu 2020. Program má být částečnou kompenzací mzdových nákladů, které v podobě náhrad mezd náleží zaměstnancům za dobu překážek v práci vyvolaných nejen karanténou, ale také mimořádnými a krizovými opatřeními souvisejícími s nemocí COVID-19 jak v České republice, tak v zahraničí a doprovodnými hospodářskými problémy zaměstnavatelů. Zpočátku probíhal ve dvou režimech: Antivirus A, Antivirus B a následně i v režimu A Plus.

Režim A dle ministerstva práce a sociálních věcí (2020):

- Příspěvek byl vyplácen zaměstnavateli v případě karantény zaměstnance, uzavření nebo omezení provozu na základě mimořádných krizových vládních opatření.
- Příspěvek činí 80 % náhrady mzdy, včetně odvodů za dobu trvání omezení v práci. Přičemž maximální rozsah podpory na jednoho zaměstnance je stanoven na 39 000 Kč.

Režim B dle ministerstva práce a sociálních věcí (2020):

- Vztahuje se k související hospodářský potížím poskytuje zaměstnavateli náhradu mzdy, pokud byla pandemií omezena poptávka po produktech, službách či způsoben výpadek vstupů do výroby.
- Zde je vypláceno 60 % náhrady mzdy zaměstnance vč. povinných odvodů, maximálně však 29 000 Kč.

Režim A Plus dle ministerstva práce a sociálních věcí (2020):

- Zde činí výše příspěvku 100 % z vyplacené náhrady mzdy a zní provedených odvodů, kterou zaměstnavatel zaměstnanci vyplatil za dobu trvání překážek v práci. V tomto případě překážky v práci musely vzniknout po 1. říjnu 2020.
- Maximální měsíční výše příspěvku na jednoho zaměstnance činí 50 000 Kč. Pokud zaměstnavatel žádal o kompenzaci na stejného zaměstnance ve stejném měsíci o poskytnutí příspěvku jak v režimu A, tak v režimu A Plus činí maximální výše součtu příspěvků 50 000 Kč.

Podle analýzy MPSV (2021) se cíl ochrany pracujících díky tomuto programu podařilo splnit, protože nárůst nezaměstnanosti byl pouze mírný. Celková podpora činila ve všech režimech 50 mld. Kč a program pomohl udržet pracovní místo více než každému třetímu zaměstnanci v soukromém sektoru.

Dotační program COVID 2021 - plošná podpora podnikatelů

Na základě informací ministerstva průmyslu a obchodu (2021) bylo cílem tohoto programu poskytnout finanční podporu na zajištění likvidity podnikatelům, kterým v důsledku pandemie či boji proti ní razantně poklesly tržby. Účelem podpory je pomoc státu okruhu podnikatelů nejvíce zasažených pandemií nemoci COVID-19 vedoucí k tomu, aby nemuseli ukončit svou podnikatelskou činnost. Zapojit se do tohoto programu mohli podnikatelé,

jejichž tržby byly alespoň o 50 % (za účetní jednotku) nižší oproti srovnávacímu období. Tržbami se pro účely tohoto výpočtu rozumí výnosy z vlastních výkonů a zboží. Program COVID 2021 poskytuje podporu ve výši 500 Kč na zaměstnance na den rozhodného období. Mikropodniky, které měly pouze 1-3 zaměstnance mohly získat podporu ve výši 1500 Kč na zaměstnance na den. Pokud firma nevyužívala podporu jiného programu, rozhodné období činilo celkem 80 dní. Tento program bylo možné kombinovat s programem Antivirus, naopak nebylo možné jej kombinovat s programem COVID-nepokryté náklady.

Pro účely této bakalářské práce jsou detailněji rozebrány pouze tyto kompenzační programy, jelikož zbývající nesouvisí přímo s podnikem, který jsem pro svou bakalářskou práci zvolila. Další kompenzační programy zavedené jednotlivými ministerstvy v období pandemie byly podle vlády (2021): COVID-nájemné, COVID-nepokryté náklady, COVID-sport, COVID-kultura, COVID-bus, ošetrovné pro zaměstnance a OSVČ a velký liberační balíček (úleva na daních).

3.4 Makroekonomické ukazatele

Podle Brčáka, Sekery a Staré (2014, s. 13) lze na makroekonomické ukazatele nahlížet dvěma naprosto odlišnými pohledy. A to z hlediska statistické praxe nebo z hlediska makroekonomické teorie. Zářnými příklady tohoto výroku jsou pojmy hrubý národní důchod, který je využíván ve statistické praxi a hrubý národní produkt, využíván v makroekonomickém pojetí. Dalším často využívaným pojmem je disponibilní důchod, který rovněž pojednává o výkonnosti ekonomiky vztahované k produktu a důchodu.

Podle Brčáka Makroekonomickými ukazateli je měřen ekonomický výkon země. Jedná se o samostatné veličiny, které se zaměřují na určité odvětví. Tyto veličiny lze sledovat v čase a následně vyhodnocovat. Porovnáním můžeme určit celkové postavení národní ekonomiky. Mezi základní makroekonomické ukazatele patří: hrubý domácí produkt, nezaměstnanost, inflace a veřejný dluh. Cílem makroekonomických ukazatelů je zabezpečení ekonomické stability země. Jednotlivé ukazatele si v této práci detailněji rozebereme v následující kapitole.

Hrubý domácí produkt

Jako definici hrubého domácího produktu ve své publikaci uvádějí Brčák, Sekera a Stará (2014, s. 14) „*Hrubý domácí produkt (HDP, v angl. Jazyce GDP-Gross Domestic Product)*

vyjadřuje hodnotu finální produkce vytvořené za určité období výrobními faktory, které působily na území státu. “

Helisek (2002, s. 23) uvádí ve své literatuře definici: „*Hrubý domácí produkt (HDP) (GDP) je výsledkem fungování výrobních faktorů, umístěných v dané zemi, bez ohledu na to, kdo je jejich vlastníkem. “*

Podle ČSÚ (2012) je HDP definováno jako „*peněžní vyjádření celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území. “* Což můžeme vyjádřit jako hodnotu součtu všech statků a služeb, které se na území daného státu nově vyrobí a spotřebují za určité časové období, přičemž se nejčastěji jedná o čtvrtletní nebo roční období. Mezi statky a služby se současně započítávají nejen hmotné a nehmotné statky, ale i investice a export. HDP nezahrnuje ve svém výstupu produkci občanů mimo území daného státu. Zároveň nezohledňuje státní příslušnost občanů na území států, kde byly statky a služby vytvořeny.

Dále Brčák, Sekera a Stará (2014, s. 14, 15) uvádějí, že je tento ukazatel využíván pro určování výkonnosti ekonomiky států, nicméně pokud porovnáváme výkonnosti ekonomik o různé velikosti, je více vhodné používat HDP na obyvatele. Výstup je nutné vyjadřovat v penězích, protože HDP zahrnuje rozmanité výrobky, a proto se vyjadřuje ve fyzických jednotkách. Neméně důležité je rozlišovat rozdíl mezi produktem a meziproduktem, aby nebyly v konečném výstupu některé jednotky uvedeny vícekrát. HDP v České republice je souhrnem hodnot přidaných zpracováním ve všech odvětvích činností považovaných v systému národního účetnictví za produktivní a zajišťuje jej ČSÚ. Hojně užívaný je i ukazatel tempa růstu HDP, který určuje o kolik procent se změnil HDP oproti předchozímu období.

Výpočet HDP

ČSÚ (2022) stanovil metodiku výpočtu HDP třemi různými metodami:

- **Produkční metodou**

Tuto metodu lze nazvat i jako výrobní či výrobkovou (Brčák, Sekerka, Stará 2014, s. 15). HDP se počítá jako součet hrubé přidané hodnoty jednotlivých institucionálních sektorů nebo odvětví a čistých daní na produkty (které nejsou rozvrženy do sektorů a odvětví).

Je to také vyrovnávací položka účtu výroby za národní hospodářství celkem, kde se na straně zdrojů zachycuje produkce a na straně užití mezispotřeba. Hrubá přidaná hodnota je rozdílem mezi produkcí a mezispotřebou. Vzhledem k tomu, že produkce se oceňuje v základních cenách a užití v kupních cenách, je strana zdrojů za národní hospodářství celkem doplněna o daně snížené o dotace na výrobky.

$$\text{HDP} = \text{hodnota produkce} - \text{meziprodukt} + \text{daně z produktů} - \text{dotace} \quad (1)$$

Brčák, Sekerka, Stará (2014, str. 15) rovněž uvádějí vzorec:

$$\text{HDP} = \Sigma \text{přidaných hodnot a čistých daní} \quad (2)$$

Přičemž čisté daně nejsou zohledněny podle sektorů či odvětví.

- **Výdajovou metodou**

Zde se HDP podle ČSÚ (2022) počítá jako součet konečného užití výrobků a služeb rezidentskými jednotkami (skutečná konečná spotřeba a tvorba hrubého kapitálu) a salda vývozu a dovozu výrobků a služeb. Skutečná konečná spotřeba je odvozena prostřednictvím naturálních sociálních transferů od výdajů na konečnou spotřebu domácností, vlády a neziskových institucí sloužících domácnostem. Tvorba hrubého kapitálu se člení na tvorbu hrubého fixního kapitálu, změnu zásob a na čisté pořízení cenností.

Stejnou, ale poněkud zjednodušenější definici nabízí publikace Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 16) „*Výdajovou metodou je hrubý domácí produkt zjišťován jako součet spotřebních výdajů domácností C a investic firem I (tvorby hrubého kapitálu). Hodnotu produkce představují také výdaje na vládní nákupy statků a služeb G. Jelikož je část produkce vyvážena do zahraničí, je tedy nutné hodnotu této produkce přičíst jako hodnotu vyexportovaných (vyvážených) statků a služeb X. Na druhou stranu se do výdajů rezidentních subjektů promítají také výdaje na produkci, která byla vyprodukována v zahraničí. Je tedy nutné hodnotu importovaných (dovážených) statků a služeb M odečíst.*“

Nejprve se vypočte čistý export NX jako rozdíl mezi exportem a importem, poté dosadí do vzorce:

$$\text{HDP} = C + I + G + \text{NX} \quad (3)$$

nebo lze použít vzorec:

$$\text{HDP} = C + I + G + X - M$$

HDP = výdaje na konečnou spotřebu + tvorba hrubého kapitálu (hrubý fixní kapitál, změna zásob, čisté (přírůstky minus úbytky) pořízení cenností + vývoz výrobků a služeb – dovoz výrobků a sužeb (4)

- **Důchodovou metodou**

HDP se dle ČSÚ (2022) počítá jako součet prvotních důchodů za národní hospodářství celkem: náhrad zaměstnancům, daní z výroby a z dovozu snížených o dotace a hrubého provozního přebytku a smíšeného důchodu (resp. čistého provozního přebytku a smíšeného důchodu a spotřeby fixního kapitálu). Uvádí jako vzorec pro výpočet:

$$\text{HDP} = \text{náklady zaměstnancům} + \text{daně z výroby a z dovozu} - \text{dotace} + \text{čistý provozní přebytek} + \text{čistý smíšený důchod} + \text{spotřeba fixního kapitálu} \quad (5)$$

Podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s.17) se jedná v podstatě o součet důchodů jednotlivých subjektů ekonomiky a lze na tuto metodu pohlížet jako na nákladovou metodu. V této publikaci je výpočet HDP definován jako:

$$\text{HDP} = \text{mzdy a platy (včetně ostatních náhrad zaměstnancům)} + \text{zisky firem} + \text{renty} + \text{čisté úroky} + \text{amortizace} + \text{nepřímé daně} - \text{subvence} \quad (6)$$

Reálný, nominální HDP

Šetek (2017) ve své prezentaci uvádí rozdíl mezi nominálním HDP, jež je ukazatelem v běžných (skutečných) cenách a reálným HDP, který představuje ukazatel ve srovnatelných

(stálých) cenách. Reálný HDP je tedy očištěný od inflace a jeho zvýšení naznačuje skutečný nárůst fyzického objemu produktu během daného období. Podílem nominálního a reálného HDP získáme cenový deflátor HDP, což je cenový index, který se užívá pro výpočet změny cenové hladiny.

Jurečka (2010 s. 28) uvádí, že při srovnávání mezinárodních ekonomik je vhodné použít údaje reálného HDP, který využívá ceny jednoho konkrétního roku pro všechny dané země a nebere v úvahu výši inflace, která se v jednotlivých státech liší a je ovlivněna řadou faktorů.

Nedostatky HDP

Podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 22) existují aktivity, které ekonomická statistika nedokáže evidovat nebo jsou to aktivity, které neprocházejí trhem, tudíž nejsou do HDP a s ním souvisejících ukazatelů zahrnuty. Jde o ilegální produkci a o produkci mimo oficiální trh. Některé z těchto aktivit se nazývají jako stínová ekonomika a také domácí produkce.

Podle Zlámala, Musilové, Bellové (2013, s. 109) lze rozdělit stínovou ekonomiku na tři různé stupně, a to na bílou, šedou a černou. Černou ekonomiku můžeme nazvat jako neoficiální ekonomiku nebo černý trh. Zahrnuje činnosti, které porušují zákony dané země čili jsou nelegální. Může to být například prodej drog, prostituce, obchod s bílým masem, zvířaty nebo zbraněmi.

Podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 22) rovněž HDP nezachycuje hodnotu domácí produkce. Zde se jedná o činnosti, které jsou prováděny členy domácnosti.

Může se jednat o úklid, anebo péči o zahradu. Také může jít o službu poskytnutou dceři, kdy jí matka ostříhá vlasy, místo toho, aby využila služeb kadeřnice. Nebo barterový obchod, kdy dá soused domácnosti med a ona naopak jemu marmeládu. Tyto činnosti nejsou nelegální, jsou součástí běžného života lidí.

Brčák, Sekerka, Stará (2017, s. 22) rovněž zmiňují jako nedostatek HDP neschopnost zachycení hodnoty volného času, který zvyšuje blahobyt obyvatelstva. Nelze jím zachytit ani změnu kvality vyprodukovaných statků nebo dopad externalit, což může být zvýšení HDP za cenu zničení životního prostředí.

Aby byly nedostatky HDP omezeny, byl vyvinut ukazatel čisté ekonomické bohatství (v angl. jazyce NEW – Net Economic Welfare). Podle Švarcové (2019) byla tato metodika zapracována ČSÚ v roce 2014 do národní statistiky, avšak má zatím poměrně velké množství nedostatků. Byla zapracována za účelem zachycení mimotržních výkonů ekonomiky. Ukazatel NEW by měl objektivněji zobrazit výsledky lidského snažení na zvyšování kvality života.

Inflace

Pod pojmem inflace si mnoho z nás představí mnoho scénářů spojených se ztrátou hodnoty měny a zvyšováním cen. Pravdou však je, že definic pro inflaci je mnoho.

Například podle Zlámala, Musilové a Bellové (2011, s. 60) je inflaci možné definovat jako projev určité nerovnováhy mezi zdroji a potřebami, která navenek projevuje jako vzestup cenové hladiny za určitý časový úsek, zpravidla to bývá jeden měsíc či rok.

Brčák, Sekerka a Stará (2017, s. 127) ji definují rovněž jako projev ekonomické nerovnováhy, který má za vnější důsledek růst cenové hladiny, což vyvolává znehodnocení peněz, konkrétně pak lze říci negativní úrokovou míru.

Podle Macha (2006) Milton Friedman, který byl profesorem ekonomie na Chicagské univerzitě a držitelem Nobelovy ceny, v 70. letech uvedl, že inflace je peněžním fenomén, který vzniká v důsledku toho, že množství peněz na trhu roste rychleji než produkce.

Opakem inflace je deflace, tu definuje v Minislovníku ekonomických výrazů Chválková (2006) jako: “*Všeobecný pokles celkové cenové hladiny. Je opakem inflace. Je často charakterizována zvyšováním daní, snižováním výdajů státního rozpočtu a omezováním úvěru. Deflační opatření mohou vyvolat obtíže při realizaci zboží, likvidaci některých podniků, tendenci ke snižování mezd, nezaměstnanost.*“

Podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 127) k ní však nedochází příliš často a doprovází ji ekonomický útlum. Znamená reálné zdražení všech budoucích závazků, přičemž je tedy nevýhodná pro všechny vyplácející mezd, splácející dluhy. Také v této fázi ekonomiky dochází k nárůstu krachů, konkurence a nezaměstnanosti. V praxi se můžeme setkat i

s desinflací, ke které dochází, když ceny rostou v po sobě jdoucích obdobích, ale o méně procent a pomaleji.

Pojem stagflace označuje fázi ekonomiky, kdy stagnuje reálný produkt a zároveň probíhá inflace. Hrubošová (2017) ve svém článku píše, že v praxi podle klasické ekonomie ke stagflaci dochází, pokud se vláda snaží snížit míru nezaměstnanosti pod její přirozenou úroveň, což má za následek jen zvýšení inflace. Vláda od cíle snížit nezaměstnanost upustí až v době, kdy se k vysoké nezaměstnanosti přidá i vysoká inflace, tedy když dojde k stagflaci.

Měření inflace

Široké veřejnosti je známo, že zprávy o inflaci vydává ČSÚ a tím obecně vyjadřuje růst spotřebitelských cen. Ale tím právě ČSÚ vydávaným kvantitativním vyjádřením inflace je takzvaná míra inflace.

Míru inflace označují Brčák, Sekerka a Stará (2017, s. 127) jako změnu cenového indexu v procentech oproti minulému období. Vzorec pro výpočet míry inflace je v publikaci uveden jako:

$$\pi_t(P_t) = \frac{P_t - P_{t-1}}{P_{t-1}} \cdot 100 \quad (7)$$

Přičemž míra inflace π_t se zde měří pomocí indexu inflace. Počítá se jako podíl změny cenového indexu (cenová hladina v období P_t minus cenová hladina období předchozího P_{t-1} oproti cenové hladině období předchozího.

Podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 127) je inflace měřena na základě cenových indexů. V praxi můžeme využívat několik druhů těchto indexů a z nich vypočítat míru inflace. Zpravidla je nejvíce využívaný deflátor HDP nebo HNP, který vyjadřuje změny cen všech statků, které jsou součástí hrubého produktu. Dále index spotřebitelských cen (CPI), kdy CPI vyjadřuje velikost změny výdajů domácností na nákup spotřebních statků. A v neposlední řadě je to i index cen výrobců (PPI), který jak již z názvu napovídá vyjadřuje změny cen výrobců.

Dále podle ČSÚ (2005) platí, že čím delší je sledované období, tím jsou méně přesné naměřené hodnoty. ČSÚ nesleduje ale jen výše zmíněné indexy, existuje jich celá řada, např.: index cen zemědělských výrobců, index cen v lesnictví – surové dříví, index cen stavebních prací a stavebních objektů, indexy cen tržních služeb pro podniky, index cen hmotných investic, index cen vnitrostátní nákladní dopravy a mnoho dalších. Rovněž jako platí u nejpoužívanějších indexů jsou i tyto indexy sledovány za různá časová období a jejich růst je sledován k různým základům.

V praxi je tedy míra inflace podle publikace Zlámala, Musilové a Bellové (2013, s. 56) v oblasti spotřebitelských cen měřena jako přírůstek tzv. indexu spotřebitelských cen. Růst cenové hladiny lze ve statistice změřit pomocí pevně stanoveného souboru zboží a služeb, který se nazývá spotřebitelský koš.

Podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 128) do něj v současné době ČSÚ zahrnuje kolem 700 položek, podle Zlámala, Musilové a Bellové (2013, s. 56) jsou to stovky produktů a služeb, bližší počet v publikaci neuvádějí. ČSÚ (2016) uvádí pro rok 692 položek. Na základě těchto údajů si můžeme všimnout, že se počet produktů ve spotřebním koši v jednotlivých letech mění, viz. tabulka 1. Podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 130) je spotřební koš zároveň sestavován tak, aby odpovídal zvyklostem dané země a zároveň bývá aktualizován v pětiletých intervalech.

Podle ČSÚ (2016) Jsou zde obsaženy nejdůležitější spotřební předměty a služby, které reprezentují hlavní výdajové položky obyvatel. Tyto položky dělí ČSÚ do 12 skupin a ohodnocuje je váhami, které závisí na velikosti skupiny ve spotřebních výdajích. Aktualizace cenových reprezentantů spotřebního koše vycházela z požadavků Eurostatu, podnětů tazatelek a jiných dostupných zdrojů.

Tabulka 3: Počet cenových reprezentantů ve spotřebním koši pro výpočet indexů spotřebitelských cen v jednotlivých letech

Oddily COICOP	leden 2007	leden 2012	leden 2014	leden 2016	leden 2018
Potraviny a nealkoholické nápoje	164	161	161	161	159
Alkoholické nápoje, tabák	20	21	23	23	23
Odivání a obuv	71	65	65	65	65
Bydlení, voda, energie, paliva	41	45	45	41	41
Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	82	79	80	81	79
Zdraví	47	18	21	18	18
Doprava	83	80	82	82	87
Pošty a telekomunikace	3	4	4	5	8
Rekreace a kultura	113	110	108	107	108
Vzdělávání	12	12	12	12	12
Stravování a ubytování	43	42	43	42	42
Ostatní zboží a služby	50	55	56	57	50
Úhrn	729	692	700	694	692

Zdroj: ČSÚ (2016), vlastní zpracování

Největší podíl na výdajích v České republice má v současné době čtvrtá skupina, což je bydlení, voda, energie, paliva. Podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 128) tvoří tato skupina největší skupinu ve většině státech světa.

Tabulka 4: Struktura spotřebního koše 2022

Název skupiny	Počet položek (údaje 2018)	Váha v promile (údaje 2022)
E01 Potraviny a nealkoholické nápoje	159	178,075443
E02 Alkoholické nápoje, tabák	23	86,948337
E03 Odivání a obuv	65	38,945347
E04 Bydlení, voda, energie, paliva	41	267,373622
E05 Bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	79	58,333435
E06 Zdraví	18	26,544646
E07 Doprava	87	103,689553
E08 Pošty a telekomunikace	8	32,611933
E09 Rekreace a kultura	108	81,481897
E10 Vzdělání	12	5,565065
E11 Stravování a ubytování	42	57,909566
E12 Ostatní zboží a služby	50	62,521156
Suma	692	1000

Zdroj: ČSÚ (2022), Brčák, Sekerka, Stará (2017, s. 128), vlastní zpracování

Podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 129) se volba konkrétního ukazatele odvíjí od charakteru analýzy inflace.

Míru inflace lze vyjádřit:

- přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen,

- přírůstkem indexu spotřebitelských cen ke stejnému měsíci předchozího roku,
- přírůstkem indexu spotřebitelských cen k předchozímu měsíci,
- bazickými indexy spotřebitelských cen.

Změny cen jsou měřeny pomocí cenových indexů a na základě toho cenová hladina. V první řadě musíme určit, které hodnoty statků a služeb budou vstupovat do výpočtu, tzn. budou tvořit spotřební koš.

Podle ČNB (2022) lze inflaci v měřit několika způsoby. Indexem spotřebitelských cen (CPI) ji měří ČSÚ a harmonizovaným indexem spotřebitelských cen (HICP) ji měří EUROSTAT. Hodnoty těchto ukazatelů se však liší a tudíž jsou hodnoty inflace v ČR, které jsou měřeny CPI pak často chybně porovnávány s hodnotami v evropských zemích, které jsou měřeny HICP.

Typy a příčiny inflace

Podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 131) lze označit inflaci za zjevnou či otevřenou, pokud je ekonomická nerovnováha způsobena růstem cenové hladiny.

Na základně administrativních opatření však mohou státní orgány růst cenové hladiny omezovat či úplně zastavit, čímž však nelze zabránit příčinám inflace. V tomto případě se nazývá inflace potlačená. Potlačování inflace však způsobuje rozvoj černého trhu, anebo nedostatek zboží. Z potlačené inflace se ale opět stává zjevná, pokud vláda dalšími administrativními kroky k uzpůsobí ceny tak, aby byla obnovena rovnováha mezi nabídkou a poptávkou. Skrytá inflace je spojena se stínovou ekonomikou. Inflace je měřena na základě údajů o změnách cen statků a služeb ve spotřebním koši, který stínovou ekonomiku nezahrnuje, tudíž skutečnost může být zcela odlišná.

Podle Hrubošové (2016) lze otevřenou inflaci charakterizovat i jako nejběžnější inflaci. Skrytou inflaci označuje jako inflaci, při které se ceny statků a služeb nemění, ale výrobky jsou stále nižší kvality. Potlačenou inflaci charakterizuje fakt, že existuje převis nerealizovatelné poptávky, při níž není na trhu dostupné to, co by lidé chtěli.

Z kvantitativního hlediska lze na inflaci podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 131) jako na:

- mírnou (plíživou),
- pádivou (cválající),
- hyperinflaci.

Za mírnou inflaci můžeme podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 131) považovat inflaci do 10 %. V tomto případě je přijatelná inflace, která neohrožuje ekonomiku a lidé věří peněžům. Ani se nebojí uzavírat dlouhodobé smlouvy v penězích, či mít u sebe hotovost nebo peněžní prostředky na běžných účtech. Mírná inflace posiluje agregátní poptávku úměrně růstu nabídky, čímž stimuluje zaměstnanost a výrobu. Může ale také způsobit změny ve struktuře spotřeby. Dále si Brčák, Sekerka, Stará (2017, s. 138) ve své publikaci kladou otázku, zda má vláda nést rizika a používat mírnou inflaci ke stimulaci ekonomického růstu.

Když přeroste tempo růstu cen tempo růstu výroby hovoříme podle Pavelky (2006, s. 139) o inflaci pádivé. Inflace ročně dosahuje dvou či trojčíferných hodnot. Lidé ztrácejí důvěru v peníze – tudíž se jich snaží držet co nejmenší množství. V tomto případě dochází k indexování kontraktů, kdy mají smlouvy inflační dodatky nebo jsou vyjadřovány v zahraničních měnách. Nominálně zvyšuje poptávku, reálně ji však snižuje, což vyvolává pokles reálného produktu pod úroveň potenciálního a tím vyvolá pokles výkonnosti ekonomiky-recesí.

Nejvíce extrémním případem je podle Hrubošové (2016) hyperinflace, kterou charakterizuje nesrovnatelně vyšší tempo růstu cen oproti tempu růstu výroby. Výše hyperinflace dosahuje tisíce až desetitisíce procent za rok. Tím je zapříčiněn rozvrat ekonomiky, lidé preferují barterový neboli výměnný obchod i přes jeho obrovské nevýhody a nedostatky, protože peníze již neplní svou funkci. Ekonomický systém společnosti se úplně rozpadá, nastává chaos a anarchie. Tento stav je typický především pro období válečných konfliktů, politických převratů a podobně. Období hyperinflace bylo podle Parkera a Whaplese (2013, s. 370) součástí ekonomické historie nejen ve státech, kde jsou ekonomické podmínky nepříznivé i v současnosti, jako je například Venezuela nebo Zimbabwe. Ale i bývalá Jugoslávie nebo Maďarsko. Podle Pavelky (2006, s. 139) je řešením hyperinflace často pouze měnová reforma.

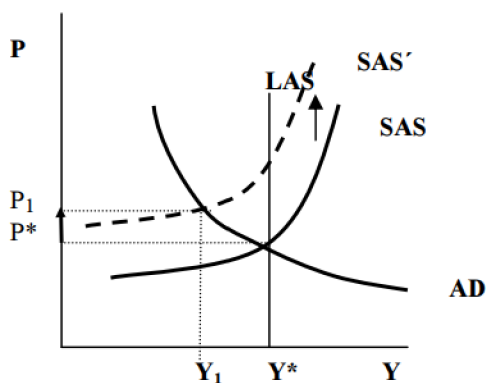
Brčák, Sekerka, Stará (2017, s. 132) ve své publikaci zmiňují, že inflaci dále dělíme z hlediska příčin (podle prvotních impulzů) na:

- inflaci taženou poptávkou neboli poptávkovou,
- inflaci tlačенou náklady neboli nabídkovou.

Podle Hrubošové (2016) je příčinou inflace růst fyzického objemu peněz v ekonomice, protože čím více peněz je do ekonomicky vpuštěno, tím více je jich potřeba, aby měly stejnou reálnou hodnotu. Množství peněz v ekonomice reguluje prostřednictvím měnové politiky centrální banka státu, v České republice je to Česká národní banka.

U inflace tažené poptávkou je podle Hrubošové (2016) na trhu více agregátní poptávky při stejném objemu agregátní nabídky. Zvýšená poptávka vyvolá růst cen agregátní nabídky a zaměstnanci proto budou vyžadovat další zvýšení mezd. Poptávka roste, pokud se zvyšují vládní výdaje, výdaje domácností nebo rostou investice. Tím se zvýší náklady firem a dojde k novému zdražení na straně nabídky, kdy se začíná rozbíhat inflační spirála.

Graf 5: Nabídková inflace

Zdroj: Šetek (2019) *Makroekonomie I*.

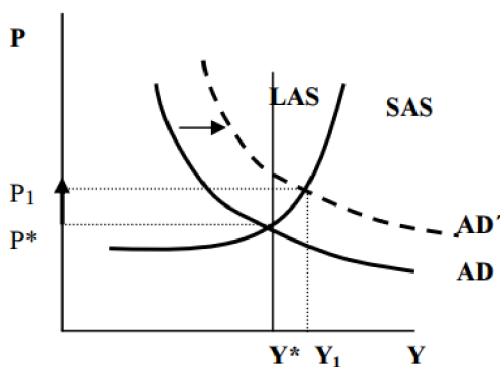
Na výše uvedeném grafu č. 5 lze vidět pokles agregátní nabídky SAS (posun křivky SAS nahoru – SAS') vyvolá zvýšení cenové hladiny P. V rovnovážném bodě je produkt Y* a cenová hladina P* a jsou využity plně výrobní faktory. Pokud stoupnou náklady firmy a pokud zůstane agregátní poptávka AD stále stejná, dojde kvůli tomu k poklesu krátkodobé agregátní nabídky SAS, a to vede k poklesu reálného produktu z bodu Y* na úroveň Y₁ a růstu cenové hladiny z bodu P* do bodu P₁.

Důvody poptávkové inflace mohou být podle Hrubošové (2016) různé:

- Stát vydá více peněz ze státního rozpočtu, než má příjmy. To vede ke schodku státního rozpočtu,
- investiční boom – firmy mají tendenci přehnaně investovat při očekávaném růstu ekonomiky, a proto poptávka po stavebních pracích a technologiích výrazně přeroste nabídku,
- mzdové požadavky – odbory tlačí na větší růst mezd než odpovídá produktivitě práce,
- daně – snížení daní vede ke zvětšení objemu koupěschopné poptávky,
- zvýšení čistého exportu – dojde k růstu poptávky po domácích produktech v zahraničí, klesne zahraniční nabídka a tudíž import, jedná se o importovanou inflaci.

Zdroji inflace tažené poptávkou mohou být podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 133) rovněž příliš vysoká expanzivní monetární politika nebo příliš vysoká expanzivní fiskální politika.

Graf 6: Poptávková inflace

Zdroj: Šetek (2019), *Makroekonomie I*.

V uvedeném grafu č. 6 je zobrazeno zvýšení agregátní poptávky (posun křivky AD vpravo), což vyvolá tlak na zvýšení nabídky. Pokud se nezvýší v odpovídající míře, tak vyvolá růst cenové hladiny z bodu P* do bodu P₁. Je tomu tak, když je skutečný produkt na úrovni potenciálního nebo se k ní přibližuje.

Inflace tlačena náklady má podle Hrubošové (2016) obdobný průběh vzniku inflační spirály jako poptávková inflace. V tomto případě se ale jedná o první impuls při zvyšování cen na straně firem čili na straně agregátní nabídky. Mnohdy se setkáme s názvem nákladová inflace, jedná se však o tutéž inflaci. Lze ji takto nazvat zejména z toho důvodu, že příčinou inflace je zvýšení cen nabídky v důsledku zdražení vstupů do výroby (materiály, ropa, kapitál atd.). Domácnosti pak vyžadují zvýšení mezd, což zapříčiní opět zvýšení cen nabídky.

Podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 133) vyvolá růst nákladů firem a tím následně nabídkovou inflaci:

- rychlejší růst nominálních mezd jako nákladů firem než produktivity práce,
- růst cen energií a surovin,
- oslabení měnového kurzu,
- růst míry zdanění,
- nedokonalá konkurence,
- politické události vedoucí ke zdražení importovaných produktů.

Závěrem k tomuto členění je podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 132) nutné sdělit, že rozdělení na poptávkovou a nabídkovou inflaci je zcela relativní a vztahuje se hlavně k faktorům, které zapříčiní růst cenové hladiny. V praxi se většinou oba typy inflačních podnětů kombinují.

Důsledky, řízení a léčení inflace

Reálným důsledkem inflace podle Vencla (2022) je růst cen, při kterém se ale zvýší i mzdy. Kvůli vyšším mzdám se občané často cítí bohatší, což je ovšem pouze krátkodobý pocit. Více tedy utrácejí, čímž pomáhají ekonomice, nicméně za několik týdnů či měsíců zjistí, že stoupla i cena statků a služeb, které nakupují, tudíž ve skutečnosti bohatší nejsou.

Nejvíce se však inflace projevuje na investicích, a to jak firemních, tak soukromých. Inflace totiž zvýhodňuje dlužníky, usnadňuje jim splácení dluhů. Stát je ale také dlužníkem-snižuje tedy inflace státní dluh?

Této problematice se věnuje na webových stránkách ČNB Tomšík (2014): *“Inflace může snížit reálnou hodnotu veřejného dluhu na úkor věřitelů díky zpoždění mezi změnou inflace*

a zvýšením úroků, a dále díky tomu, že velká část dluhopisů má fixní kupónový výnos. Oba efekty jsou sice z hlediska ekonomie zajímavé, nelze se však realisticky domnívat, že by nějakým podstatným způsobem „řešily“ problém vysokých veřejných dluhů. Platí to tím spíše, že tyto efekty působí po snížení inflace na původní úroveň přesně opačně, tj. ve prospěch věřitelů, a tedy ve směru zvýšení veřejného dluhu.“

Vencl (2022) dále uvádí, že zvýšením úroků je způsobeno zdražení půjček, hypoték, a tak ekonomika postupně brzdí.

Hlavní důsledky inflace v bodech shrnují Brčák, Sekerka a Stará (2017, s. 136):

- Inflace postihuje příjemce fixních důchodů,
- má reálné sociální dopady,
- přerozděluje bohatství, ovlivňuje mzdy a platy,
- působí změny v čistém exportu a měnovém kurzu,
- deformuje ceny dlouhodobých smluv,
- vytváří nejisté ekonomické prostředí.

ČNB (2018) uvádí, že cílováním inflace se snaží o udržení skutečné míry inflace na předem stanovené úrovni, funguje jako pružné symetrické pravidlo, umožňující dosahovat cenové stability a současně přispívat ke stabilizaci ekonomiky. Tomáš Holub, ředitel sekce měnové ČNB, uvedl (2018): „*Je třeba dbát o to, aby systém „neexplodoval“ (vysoká inflace), ale také „neimplodoval“ (deflace).*“ Podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 139) cíluje, neboli řídí ČNB inflaci od roku 1998 a měří ji ČSÚ, což zvyšuje kredibilitu inflačního cílování.

Podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 139) K léčení inflace neboli dezinflaci státní orgány využívají restriktivní monetární politiku nebo restriktivní fiskální politiku. Snižování míry růstu agregátní poptávky je nákladné, zvýší se při něm nezaměstnanost a obnáší i pokles výkonu ekonomiky. Politiky k léčbě inflace jsou součástí důchodové politiky, při níž vláda kontroluje držení míry růstu cen a mezd na určité úrovni. Nástrojem k dosažení úrovně bývá zpravidla snižování zdanění zisku.

Touto politikou, kdy vláda kontroluje mzdy a ceny, je narušen mechanismus alokace zdrojů, který je pro tržní ekonomiku velmi významný.

Nezaměstnanost

Podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 140) dochází k nezaměstnanosti, pokud se v ekonomice vyskytují osoby, které nepodnikají a ani nejsou v pracovním poměru a zároveň se v každé běžné ekonomice nezaměstnaní vyskytují.

Mezinárodní organizace ILO (International Labour Organization) je organizace, jejímž cílem je zlepšování pracovních a životních podmínek, přijímání mezinárodních pracovních úmluv, doporučení výší mezd, pracovní doby atd. ILO definuje nezaměstnaného jako člověka, kterému je nad 15 let, aktivně hledá práci a je připraven nastoupit do práce do 14 dnů. Dále pak člověka, kterému se nedaří najít práci a zpravidla je registrován na Úřadu práce České republiky, aby mohl po stanovenou dobu pobírat státní podporu v nezaměstnanosti. ČSÚ (2006) definuje nezaměstnaného dvěma způsoby. Na základě evidence uchazečů o zaměstnání úřadů práce vymezuje registrovanou nezaměstnanost. Druhé pojetí nezaměstnanosti, užívané ve VŠPS, je založeno na mezinárodní definici ILO.

Nejpodrobnější je definice nezaměstnaných od Eurostatu (2019), podle něhož se za nezaměstnaného považuje osoba, která:

- je věku nad 15 let (nedefinuje horní věkovou hranici),
- je bez práce (není sebezaměstnaná nebo v pracovněprávním vztahu),
- hledá aktivně práci (registrována na úřadu práce či u agentur zprostředkovávajících práci, vyhledává práci přímo ve firmách, podnikají kroky k založení vlastního podnikání nebo hledají zaměstnání jiným způsobem),
- připravena na nástup do práce (okamžitě k dispozici nebo do 14 dnů nastoupit do výkonu placeného zaměstnání nebo sebezaměstnání).
- Také sem lze zařadit osoby které nastoupily do práce až po referenčním týdnu či nastoupí do nejdéle 3 měsíců.

Podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 140) jsou osoby, které nesplňují alespoň jednu z těchto podmínek klasifikovány jako ekonomicky neaktivní.

Měření nezaměstnanosti

Abychom mohli určit ukazatele, které se užívají pro měření nezaměstnanosti, musím zmínit kategorizaci obyvatelstva do jednotlivých skupin.

A to podle Jílkové a Zimmermanové (2012, s. 79) na:

- Ekonomicky aktivní obyvatelstvo (EAO, L) – tvoří zaměstnaní a nezaměstnaní, které jsem již definovala výše. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo je celkový počet práceschopných pracovních sil, které pracují nebo se o práci ucházejí.
- Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo – představitelé této skupiny obyvatel nespĺňují podmínky z výše uvedených skupin čili sem patří studenti, ženy v domácnosti, penzisté, osoby pobírající invalidní důchod.

Nejvíce užívaným ukazatelem je podle Jurečky a kol. (2010, s. 202) je míra nezaměstnanosti, která se označuje písmenem (u). V literatuře Jílková a Zimmermanová (2012, s. 79), uvádějí vzorec pro výpočet nezaměstnanosti jako podíl počtu nezaměstnaných (N) na celkové pracovní síle děleno ekonomicky aktivním obyvatelstvem (L). Jelikož se jedná o vyjádření v procentech, vynásobíme výsledek stem.

$$u = \frac{N}{L} \cdot 100\% \quad (8)$$

Další vzorec pochází z literatury Sekerky, Brčáka a Staré (2017, s. 140), kteří míru nezaměstnanosti (u) měří jako počet nezaměstnaných (U) k pracovním silám L . A pracovní síly tvoří ekonomicky aktivní obyvatelstvo neboli pracovní síly, kterých jsou součástí zaměstnané osoby (E) a nezaměstnané osoby (U).

$$u = \frac{U}{E+U} = \frac{U}{L} \quad (9)$$

K vyjádření míry nezaměstnanosti, respektive zaměstnanosti ale existuje více ukazatelů. Jurečka (2012, s. 203) uvádí například koeficient ekonomické aktivity obyvatel (ea), jež je ukazatelem výkonnosti trhu práce.

Podle Brčáka Sekerky a Staré (2017, s. 141) je však pro srovnávání nejvýznamnější stále míra nezaměstnanosti, a to pro celou zemi, regiony nebo podle pohlaví, vzdělání, věku, sektoru a oboru atd.

Dle ČSÚ (2022) je od roku 1992 prováděno Výběrové šetření pracovních sil. Je to šetření, kterým ČSÚ získává informace o situaci na trhu práce, což umožňuje analýzu trhu práce z různých hledisek, zejména ekonomických, sociálních a demografických. Šetření nabízí aktuální strukturu zaměstnanosti podle pohlaví, věku a kvalifikace, odvětví a charakteru zaměstnání dotazovaných. Rovněž jsou díky tomuto šetření jsou známé údaje o výši odpracované doby, mobilitě pracovních sil, nezaměstnanosti a jejím charakteru nebo o konkrétní struktuře nezaměstnaných z hlediska sociálního, profesního, kvalifikačního i délky jejich nezaměstnanosti.

Přirozená míra nezaměstnanosti

Přirozenou míru nezaměstnanosti definuje Ministerstvo financí ve své studii (2008) jako: *“ Míru nezaměstnanosti, při které jsou inflační očekávání rovna skutečné míře inflace a ekonomika produkuje potenciální produkt. “*

Podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 142) definuje přirozenou míru nezaměstnanosti fakt, že skutečný produkt je na stejné úrovni jako potenciální produkt a ekonomika se tím pádem nachází v dlouhodobé rovnováze. Zároveň, při přirozené míře nezaměstnanosti, ekonomika nereaguje na změny v agregátní poptávce, tudíž se produkt ani nezaměstnanost nemění.

Z hlediska statistiky je podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 143): *“Přirozená míra nezaměstnanosti vážený průměr přirozených měr nezaměstnanosti pro rozdílné demografické skupiny, které jsou různě velké a jejich podíly se mění. “* Z čehož vyplývá, že na přirozenou zaměstnanost mají vliv nejen tempa růstu jednotlivých sektorů ekonomiky, ale i mnoho dalších faktorů jako například věková struktura obyvatelstva.

Druhy nezaměstnanosti

Druhů nezaměstnanosti je několik a můžeme je třídit na základě mnoha kritérií.

Podle Švarcové (2019) je podle příčiny vzniku je rozlišována nezaměstnanost:

- Frikční,
- strukturální,
- cyklická,
- sezónní, kterou samostatně uvádí literatura Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 145), podle Cudzikové (2018) ji lze řadit pod nezaměstnanost frikční.

Zde podrobněji rozeberu pouze cyklickou nezaměstnanost, která podle Švarcové (2019) úzce souvisí s obdobím pandemie a krize, jíž se tato bakalářská práce zabývá.

Cyklická nezaměstnanost je podle Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 145) považována za nedobrovolnou a odvíjí se od hospodářského cyklu a ekonomického vývoje. Můžeme ji definovat jako rozdíl mezi skutečnou a přirozenou mírou nezaměstnanosti. Cituji z publikace Brčáka, Sekerky a Staré (2017, s. 146): *„Přirozená míra nezaměstnanosti je součástí skutečné míry nezaměstnanosti a zbylá část je způsobena poklesem výkonu ekonomiky, tedy o kolik je skutečný produkt nižší než potenciální.“*

4 Vlastní práce

4.1 Analýza stavu české ekonomiky před pandemií

Abychom mohli hodnotit dopady pandemie na ekonomiku, musíme nejprve zhodnotit stav, v jakém se ekonomika České republiky nacházela před tím, než ji pandemie zasáhla. Tato kapitola je zaměřena na období od roku 2009 do roku 2019.

Vývoj HDP do roku 2019

v posledním čtvrtletí roku 2008 se začaly projevovat odbytové komplikace exportně orientovaného průmyslu, které vyvolala oslabená zahraniční poptávka po zboží a službách. K této skutečnosti vedla hypoteční krize ve Spojených státech Amerických.

Do roku 2009 po dobu deseti let HDP v České republice stále rostl. Avšak v roce 2009 Českou republiku a všechny evropské státy zasáhla finanční a ekonomická krize a jejím důsledkem bylo zpomalení meziročního růstu produktu. Podle ČNB (2010) se jejím vlivem se dostala míra růstu HDP na vůbec nejnižší hodnotu od vzniku České republiky a to -4,8 %. Podle ČSÚ (2010) za celý rok 2009 HDP klesl v porovnání s rokem předchozím reálně o 4,3 %. Podle údajů ministerstva financí (2010) poklesl HDP meziročně o 4,1 %. V tomto roce se podle MPO (2010) snížila míra celkové zaměstnanosti ve všech sférách národního hospodářství o 1,4 % oproti roku 2008. Inlace

Podle údajů ČSÚ (2011) úhrnem za rok 2010 stoupl HDP reálně o 2,2 % v komparaci s rokem 2009, kdy panovala krize. Díky růstu zásob stoupla tvorba kapitálu a růst ekonomiky podpořila zejména odvětví zpracovatelského průmyslu. Postupně se začala obnovovat zahraniční konjunktura, jelikož import a export rostl po krizovém období velmi dynamicky, a to shodně o 17,6 %. Charakteristické bylo pro čtvrté čtvrtletí roku 2010 snížení tvorby hrubého fixního kapitálu, pokles investic a pokles výdajů vlády a domácností.

Úhrnem za rok 2011 podle ČSÚ (2012) se zvýšil HDP o 1,7 %, avšak pouze díky přírůstkům v prvním pololetí, v druhém totiž došlo ke stagnaci. Ekonomický růst byl zajištěn zejména exportem, který vzrostl o 11,0 %, v důsledku toho bylo sníženo množství zásob. V tomto roce se ze všech odvětví nejvíce dařilo zpracovatelskému průmyslu, jehož hodnota meziročně vzrostla o 9,8 %.

Co se týče roku 2012, tak jej nazvala analytička ČSÚ Dubská (2013) rokem recese. Jelikož hrubý domácí produkt se v 1. čtvrtletí meziročně snížil o 0,4 % a v následujících čtvrtletích opět klesal o 1,1 % a o 1,5 % oproti období roku minulého. Úhrnem HDP klesl o 1,2 %. Oslabena byla konkurenceschopnost České republiky a pro tento rok byla charakteristická velmi nízká hodnota spotřeby domácností na konečnou spotřebu, což vyústilo v pokles cen komodit a nízkou poptávku-tím došlo k poklesu cenové hladiny. Avšak rok 2012 byl významný z hlediska přílivu zahraničních investic do české ekonomiky, protože byl nejvyšší od roku 2003. Rok 2012 potvrdil několikaletou výraznou nerovnováhu mezi poptávkou na trhu práce a nabídkou volných míst.

Česká ekonomika se dle ČSÚ (2014) v roce 2013 vymanila z recese a v průběhu roku 2014, který lze považovat za konec krize, dále ožívala. V tomto roce se míra růstu HDP vyšvihla ze záporných hodnot na 2,7 %, což je poměrně vysoký hospodářský růst. K oživení ekonomiky přispěla i míra nezaměstnanosti, která klesla na 6,2 % díky vytváření nových pracovních míst. Prudce poklesla také inflace, která dosáhla hodnoty 1 % - to byla vůbec nejnižší hodnota od roku 2003.

Rok 2015 byl na základě dat ČSÚ (2016) pro ekonomiku velmi příznivý, jelikož její výkon narostl nejrychleji za posledních osm let. Zdrojem ekonomického růstu byla zejména domácí poptávka a rovněž rostla díky podpoře vnějších vlivů – poklesu ceny ropy. Hrubý domácí produkt vzrostl o 4,3 % a nutno zmínit, že v porovnání s eurozónou se jednalo o téměř trojnásobný přírůstek. Pro ekonomiku byla příznivá i vysoká spotřebitelská důvěra, která se pozitivně odrazila na nárůstu spotřeby domácností.

Hospodářský růst českou ekonomiku podle ČSÚ (2017) doprovázel i během roku 2016, nicméně pouze polovičním tempem ve srovnání s rokem 2015. Hrubý domácí produkt úhrnem vzrostl o 2,6 %, přičemž stále rostly výdaje domácností na konečnou spotřebu. Jejich růst činil 2,9 % a to hlavně proto, že lidé nakupovali statky dlouhodobé spotřeby. Díky příznivé ekonomické situaci se zvýšil objem vyplácených mezd, což u občanů podpořilo i nákup služeb. Dle statistik se ve srovnání s roky předchozími zvýšily poměrně výrazně právě výdaje na služby, a to meziročně o 2,5 %.

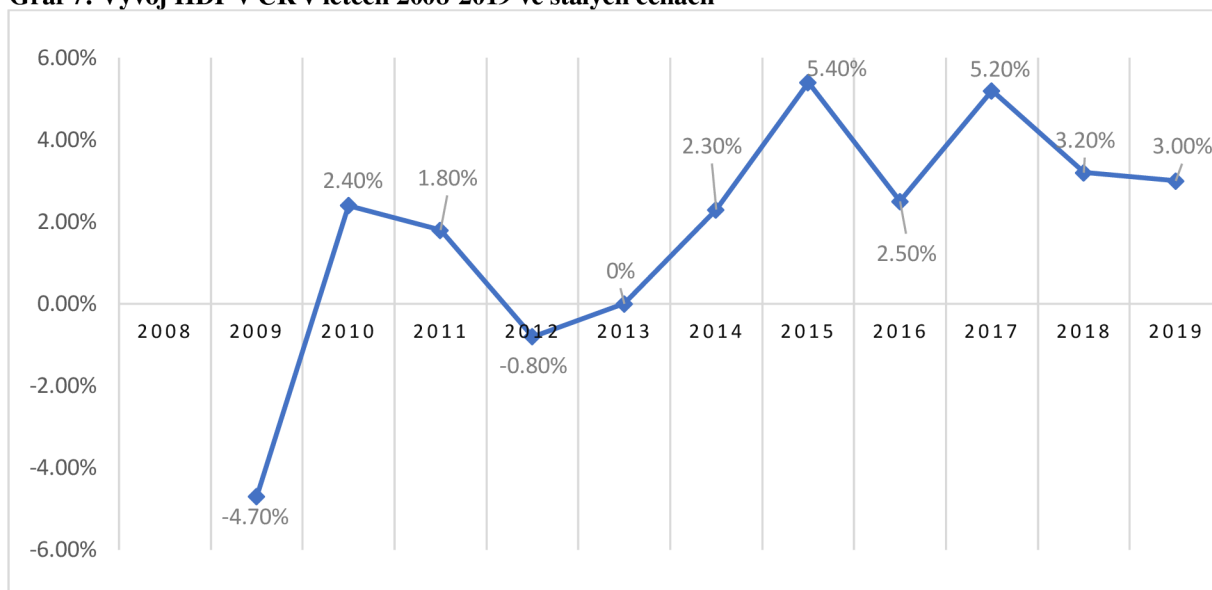
Podle ČSÚ (2018) se v roce 2017 dařilo nejen evropské ekonomice, ale i české. Růst HDP činil 4,5 %, což je druhá nejvyšší naměřená hodnota od konjunkturálního roku 2007. V průběhu roku rostla velmi stabilně spotřeba domácností, zahraniční poptávka a v druhém pololetí i investiční aktivita. O růstu výdajů na spotřebu domácností jsem se zmínila již v roce předchozím, nicméně v roce 2017 vzrostly výdaje na domácí spotřebu o 3,3 %, což je nejvyšší nárůst od roku 2003. Bylo tomu tak kvůli nominálnímu navýšení objemu mezd, a právě zrychlený růst spotřeby domácností musel být zejména v posledním čtvrtletí toho roku saturován importem ze zahraničí. K růstu HDP na straně nabídky výrazně přispěl podíl zpracovatelského průmyslu.

V roce 2018 podle ČSÚ (2019) růst domácího produktu oslabil ve srovnání s rokem předchozím. Vzrostl o 2,9 % a tento růst podpořily rovnoměrně všechny jeho složky. V posledním kvartálu roku zesílila zejména zahraniční poptávka, nicméně stejně jako v přechodných letech dominovala poptávka domácí. A ač průměrné mzdy rekordně vzrostly, české domácnosti v tomto roce spíše spořily, tudíž se dynamika spotřeby domácností oproti roku předchozímu snížila. Za zmínku stojí i investiční výdaje, které silně vzrostly u vládních institucí z důvodu čerpání prostředků z evropských fondů i u nefinančních podniků, kdy byly nejvyšší od roku 2013.

Oproti roku 2018 se v roce 2019 HDP zvýšilo o 2,4 %, ve stejné míře vzrostla i hrubá přidaná hodnota. Tento rok se však příliš nedařilo zpracovatelskému průmyslu, ale k růstu HPH nejvýrazněji přispěla skupina odvětví obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství. K růstu HDP opět napomohly spotřební výdaje – spotřeba domácností přispěla a spotřeba vládních institucí.

Úhrnem lze říci, že HDP v České republice se od roku 2009 do počátku 2020 výrazně zvýšil. Během této doby ekonomika Česka prošla řadou výzev, včetně finanční krize a následné recese v letech 2008 až 2009, avšak celkově se dařilo hospodářství stabilně rozvíjet. V roce 2009 činil HDP Česka přibližně 3,46 bilionu Kč, zatímco v roce 2020 dosáhl výše 5,08 bilionu Kč. To představuje nárůst HDP o 46,82 % za tuto dobu.

Graf 7: Vývoj HDP v ČR v letech 2008-2019 ve stálých cenách

Zdroj: údaje ČSÚ, vlastní zpracování

Vývoj míry inflace do roku 2019

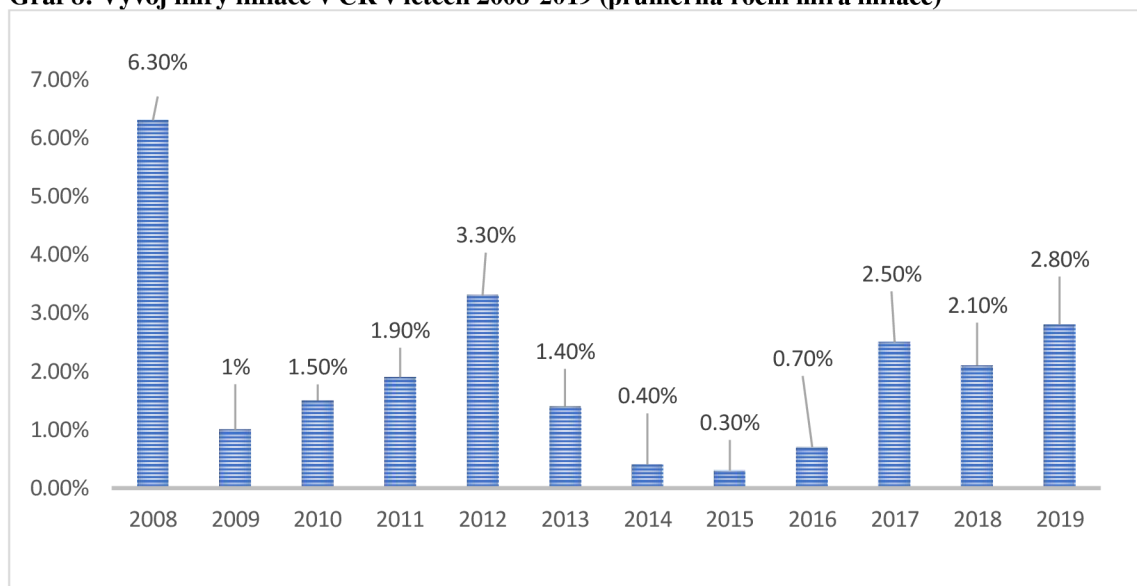
Inflace v České republice od roku 2009 do roku 2019 prošla několika významnými změnami. V roce 2009 byla podle ČSÚ (2010) inflace poměrně nízká, pouze 1 %. V následujících letech ale začala postupně růst. V roce 2011 se na základě údajů ČSÚ (2012) zvýšila na 1,9 % a v roce následujícím na 3,3 %. Rok 2013 byl obdobím, kdy se inflační tlaky podle ČNB (2014) mírně uvolnily a inflace klesla na 1,4 %. V následujících letech se inflace pohybovala okolo 0,5 – 1,5 %.

V roce 2016 podle ČSÚ (2017) došlo ke zvýšení inflace na 0,7 %, což bylo způsobeno růstem cen potravin a služeb.

V grafu č. 8, lze vidět, že v roce 2017 inflace vzrostla na 2,5 %, ale v roce 2018 na základě dat ČSÚ (2019) mírně klesla na 2,1 % a v roce 2019 se podle ČSÚ (2020) opět zvýšila na hodnotu 2,8 %. Tento nárůst byl způsoben opětovným nárůstem cen energií a potravin. Zvýšená inflace v letech 2017 až 2019 vyvolávala obavy o růst cen a přinášela výzvy pro centrální banku, aby zvážila zvýšení úrokových sazeb. Nicméně inflační tlaky byly poměrně rychle uvolněny v důsledku poklesu cen ropy a zemního plynu na světových trzích.

Celkově lze říci, že inflace v mezidobí finanční krize a covidové krize prošla výkyvy, avšak většinu času zůstávala pod úrovní inflačního cíle 2 % stanoveného centrální bankou.

Graf 8: Vývoj míry inflace v ČR v letech 2008-2019 (průměrná roční míra inflace)

Zdroj: údaje ČSÚ, vlastní zpracování

Vývoj nezaměstnanosti do roku 2019

Změna nezaměstnanosti může mít vliv také na další ukazatele, jako je například chudoba, sociální nerovnosti a celkový stav ekonomiky, protože nižší nezaměstnanost obvykle znamená vyšší úroveň příjmů a spotřeby a zvyšuje celkovou produktivitu a konkurenceschopnost ekonomiky. Kromě ekonomických podmínek a vývoje trhu práce byly mezi faktory, které ovlivňovaly nezaměstnanost v České republice v letech 2009-2019, například i změny legislativy týkající se zaměstnávání a sociálních dávek, úroveň vzdělání a kvalifikace pracovní síly, migrační politika a podobně.

V období od roku 2009 do roku 2019 prošla nezaměstnanost v České republice určitými změnami, přičemž hlavními faktory ovlivňujícími její vývoj byly ekonomické podmínky a změny na trhu práce. Po finanční krizi v roce 2008 došlo k nárůstu nezaměstnanosti v České republice, což bylo dáno především omezením ekonomického růstu a snížením poptávky po pracovní síle ze strany podniků. Nezaměstnanost podle ČSÚ (2014) postupně rostla až do roku 2013, kdy dosáhla vrcholu na úrovni 8,1 procenta.

Od té doby se však situace zlepšila, neboť ekonomika začala růst a objem pracovních příležitostí se zvýšil. Nezaměstnanost klesala až do roku 2019, kdy dosáhla historicky nejnižšího stavu 2,6 procenta.

4.2 Dopady pandemie na státní rozpočet

Pandemie COVID-19 výrazně ovlivnila státní rozpočet České republiky. Prostřednictvím vládních opatření, která byla zavedena k zamezení šíření nemoci, došlo k výraznému omezení hospodářské činnosti v mnoha sektorech, což vedlo ke značnému poklesu daňových příjmů a nárůstu výdajů ze státního rozpočtu.

V roce 2020 byly v důsledku pandemie byla přijata zvláštní opatření, která měla pomoci čelit výzvám, které s sebou pandemie přinesla. První z velkého množství úprav státního rozpočtu na rok 2020 schválila vláda již na konci března 2020, krátce po vyhlášení prvního nouzového stavu. Poslanecká sněmovna schválila novelu státního rozpočtu, která podle Stejnopisu sbírky právních zákonů 94/2021 navýšovala schodek státního rozpočtu o 160 miliard – na 200 miliard korun. Zároveň bylo počítáno se snížením příjmů o 89,8 miliardy a navýšením výdajů o 70,2 miliard korun. Z této částky majoritní část (přes 59 miliard korun) byla určena na zvýšení rezervy rozpočtu, která sloužila k operativnímu boji proti pandemii a omezení negativních dopadů na zdravotní systém.

Další novela zákona ASPI, 2021b byla schválena v dubnu roku 2020 v závislosti na zákoně o kompenzačním bonusu s výskytem koronaviru SARS CoV-2. Byla navýšena rozpočtová rezerva o 14,6 miliard korun a celkový schodek o 100 miliard.

Ministerstvo financí (2021) uvedlo, že v souvislosti kompenzačními programy, bylo provedeno rozpočtové opatření, kterým byly poskytnuty prostředky ve výši 2,5 miliardy korun z vládní rozpočtové rezervy do rozpočtu MPO, za účelem financování podpor z programu COVID – Nájemné, v průběhu roku došlo ještě k navýšení na o 3,2 miliardy korun.

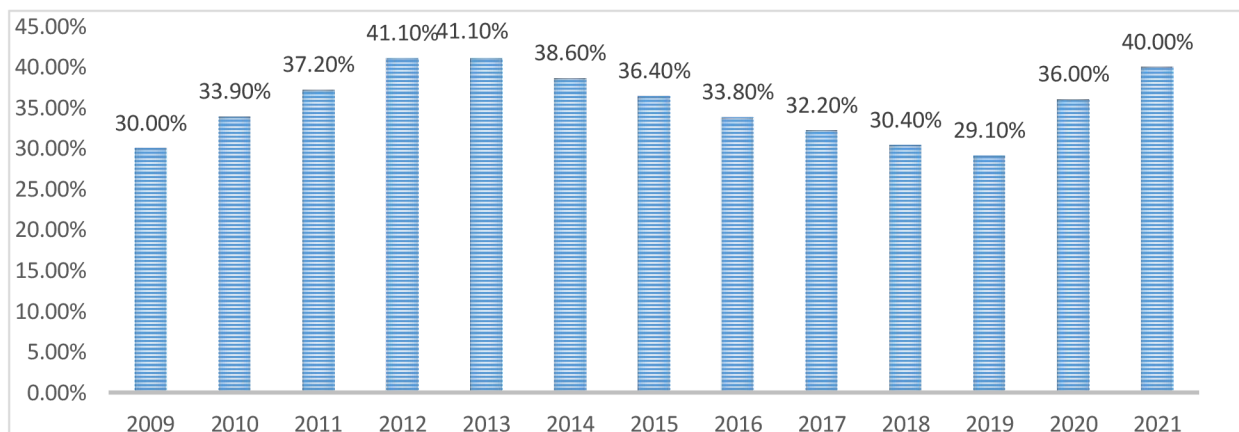
Třetí novela státního rozpočtu podle ASPI, 2021c proběhla v létě 2020, kdy byl schválen schodek státního rozpočtu 500 miliard korun, což představuje výrazný nárůst oproti původním plánům na rok 2020, kdy byl plánovaný deficit ve výši 40 miliard korun. Největší část prostředků plynula na podpůrné programy Antivirus A, Antivirus B a na vládní rozpočtové rezervy. V důsledku pandemie došlo k významnému zhoršení finanční situace v některých odvětvích ekonomiky, jako například v cestovním ruchu, gastronomii a kultuře. Kromě toho vláda poskytla podporu zaměstnanosti a sociální dávky v celkové výši 196 miliard korun v roce 2020, aby pomohla obyvatelstvu čelit následkům pandemie.

V roce 2021 byly podle ministerstva financí (2022) v rámci státního rozpočtu zohledněny pokračující důsledky pandemie COVID-19. Plánované výdaje na zdravotnictví a sociální oblast byly zvýšeny a byly také přijaty opatření na podporu ekonomiky, jako jsou například dotace pro podniky a podpora vzdělávání. Plánované výdaje státního rozpočtu na zdravotnictví a sociální oblast zvýšeny o 39 miliard korun a na podporu podnikání bylo vytvořeno nové opatření v hodnotě 22 miliard korun. V důsledku pandemie došlo k významnému zhoršení finanční situace v některých odvětvích ekonomiky, jako například v cestovním ruchu, gastronomii a kultuře.

V tabulce č. 5 na následující straně je umístěn přehled s hlavními výdajovými položkami ze státního rozpočtu od roku 2020 do roku 2022. Je třeba poznamenat, že ve všech letech byly vynaloženy i další finanční prostředky v různých oblastech v souvislosti s pandemií COVID-19, například na podporu kultury, sportu, vzdělávání, sociálních služeb atd.

Zároveň se nelze na COVID-19 v souvislosti se státním rozpočtem nahlížet pouze prostřednictvím výdajů, jelikož podle ministerstva financí (2020) prodejem vakcín získala ČR v roce 5,7 miliard Kč.

Graf 9: Vývoj státního dluhu ČR-podíl % HDP

Zdroj: Ministerstvo financí, vlastní zpracování

Tabulka 5: Hlavní výdajové položky ze státního rozpočtu v souvislosti s pandemií 2020-2022

Výdaj	Datum	Účel
51,9 MLD	BŘEZEN 2020	Podpora zaměstnanosti
22,5 MLD	BŘEZEN 2020	Pomoc živnostníkům, podnikatelům
31,2 MLD	DUBEN 2020	Ochrana zdraví občanů, zdravotnické pomůcky
5,5 MLD	DUBEN 2020	Ochrana kritické infrastruktury, opatření proti šíření viru
4,4 MLD	LEDEN 2021	Ochrana kritické infrastruktury, opatření proti šíření viru
17,6 MLD	LEDEN 2021	Ochrana zdraví občanů, zdravotnické pomůcky
41,5 MLD	Podpora zaměstnanosti (zejména program Antivirus), prodloužen do konce roku 2021	
21,2 MLD	Pomoc podnikatelům a živnostníkům (program COVID – Úvěr a COVID – Pronájem), prodloužen do konce roku 2021	
12,5 MLD	PROSINEC 2021	Ochrana zdraví občanů, zdravotnické pomůcky
4,4 MLD	PROSINEC 2021	Ochrana kritické infrastruktury, opatření proti šíření viru
6,5 MLD	Podpora zaměstnanosti (zejména program Antivirus), prodloužen do března roku 2022	
2,5 MLD	Pomoc podnikatelům a živnostníkům (program COVID – Úvěr a COVID – Pronájem), prodloužen do března 2022	

Zdroj: Údaje ze stránek ministerstev, vlastní zpracování

4.3 Dopady pandemie na HDP České republiky

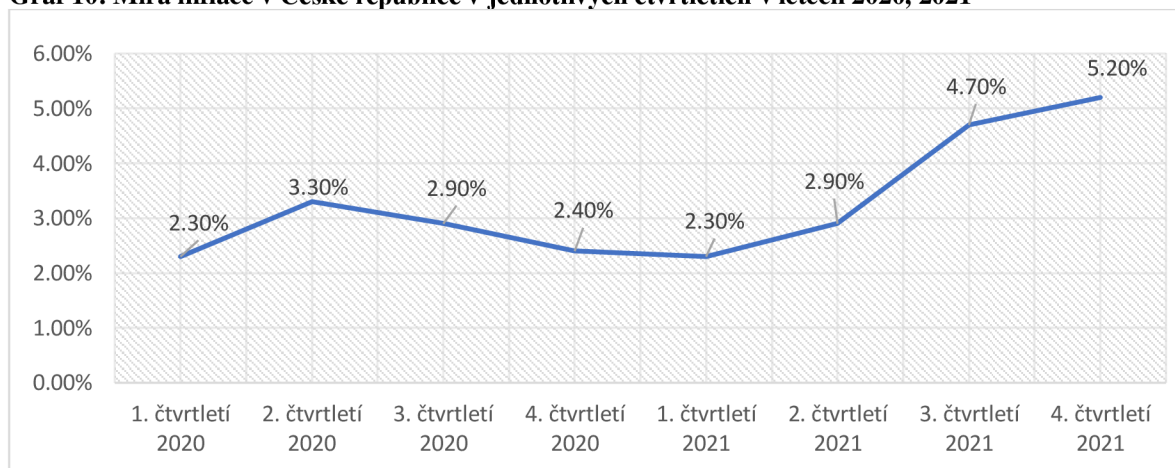
Pandemie vedla podle ČSÚ (2021) k významnému poklesu ekonomiky v roce 2020, kdy HDP klesl o 5,6 % v porovnání s předchozím rokem. V důsledku pandemie došlo k významnému zhoršení finanční situace v některých odvětvích ekonomiky, jako například v gastronomii, sportu a kultuře, výrazně poklesla spotřeba a poptávka po zboží a službách. Celá Evropa byla zasažena exogenním šokem, ve druhém čtvrtletí roku 2020 byla situace ČR vůbec nejhorší od doby jejího vzniku – meziročně se HDP snížil o 10,8 %. Pandemie COVID-19 vedla podle ministerstva průmyslu a obchodu (2021) k významnému omezení

mezinárodního obchodu. Cestování bylo omezeno a mnoho zemí zavedlo omezení vývozu a dovozu zboží, což ovlivnilo celosvětový obchod a snížilo globální HDP.

4.4 Dopady pandemie na míru inflace v České republice

Na začátku pandemie v roce 2020 byla podle údajů ČSÚ (2021) v České republice zaznamenána dočasná deflace, poklesly ceny zejména v oblasti služeb, kvůli snížení poptávky v důsledku opatření na omezení šíření viru a ekonomické nejistoty. V průběhu roku 2020 a následujících měsících inflace opět stoupla, což je v souladu s globálním trendem, kdy centrální banky zvyšovaly likviditu a podporovaly ekonomiku.

Graf 10: Míra inflace v České republice v jednotlivých čtvrtletích v letech 2020, 2021

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Pandemie měla také specifický vliv na ceny některých komodit, jako příklad lze uvést omezení výroby a dopravy v jehož důsledku se zvýšila cena některých zboží, jako jsou elektronické komponenty a stavební materiály. Na druhé straně se v důsledku omezení poptávky a sníženého objemu obchodu snížila cena ropy, což mělo vliv na snížení cen některých paliv. Světová ekonomika se potýkala nejistotou a výraznými změnami, což mělo vliv na cenovou hladinu v mnoha zemích včetně ČR. Centrální banky včetně České národní banky reagovaly na pandemii zvyšováním likvidity a snižováním úrokových sazeb, aby podpořily ekonomiku a stimulovaly růst. Tyto kroky mohly přispět k růstu inflace, jelikož byla více dostupná likvidita na trhu a tím rostla poptávka po zboží a službách. Vzhledem k tomu, že pandemie měla na každou zemi a region odlišný vliv, rozdílly se objevily také v oblasti cen zboží a služeb. Zatímco některé ceny v důsledku pandemie stouply, například u

některých potravin, jako jsou maso a zelenina, jiné zase klesly, například ceny letenek a ubytování. V ČR například došlo k dočasné deflaci, což je viditelné v grafu č. 8 ve 4. čtvrtletí roku 2020. V tomto období se ceny některých služeb snížily, což bylo způsobeno sníženou poptávkou v důsledku opatření na omezení šíření viru a ekonomické nejistoty.

Z grafu č. 10 je patrné, že průměrná inflace byla v roce 2020 2,7 % a v roce 2021 vzrostla na průměrnou hodnotu 3,7 %. To bylo způsobeno zvýšenou poptávkou po zboží a službách, protože po ukončení omezení spojených s pandemií došlo k nárůstu poptávky po zboží a službách. To vedlo k růstu cen, jelikož nabídka zboží a služeb nemohla okamžitě reagovat na zvýšenou poptávku. Také byla ovlivněna vzrůstem cen surovin, jako je například ropa a kovy, výrazně vzrostly během roku 2021. To se projevilo v nákladech na výrobu zboží a služeb a vedlo k růstu cen pro spotřebitele. V důsledku zvýšené poptávky na trhu práce došlo k růstu mzdových nákladů. Vyšší náklady na pracovní sílu se projevily v růstu nákladů na výrobu a služby a vedly k růstu cen pro spotřebitele. Na inflaci měla vliv i změna sazeb DPH: Od 1. července 2021 došlo k navýšení sazeb DPH na některé zboží a služby, což vedlo k růstu cen pro spotřebitele.

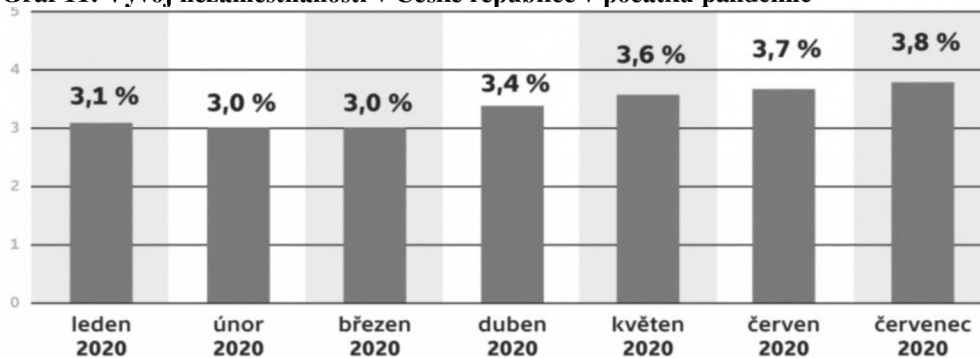
4.5 Dopady pandemie na nezaměstnanost České republiky

Pandemie COVID-19 měla významný dopad na nezaměstnanost v České republice. Podle dat z Českého statistického úřadu (2021) v průměru v roce 2020 dosáhla míra nezaměstnanosti v ČR hodnoty 3,1 %, což znamená nárůst o 1,1 procentního bodu oproti roku 2019. Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí (2021) bylo k 31. 12. 2020 v evidenci úřadů práce celkem 256 347 nezaměstnaných osob, což znamenalo nárůst o 62 034 osob oproti roku 2019.

Je třeba si uvědomit, že ne všichni lidé, kteří přišli o práci v důsledku pandemie, se zaregistrovali na úřadu práce, a mnozí z nich se například rozhodli vrátit se do školy nebo se přeorientovat na jinou práci. V roce 2021 se situace na trhu práce v České republice postupně zlepšovala. Míra nezaměstnanosti klesala až na historicky nejnižší úroveň od roku 1997. V prvním čtvrtletí roku 2021 podle ČSÚ (2022) činila míra nezaměstnanosti 3,1 %, v druhém čtvrtletí klesla na 2,9 % a v třetím čtvrtletí na 2,7 %. Je však nutné říci, že nezaměstnanost v jednotlivých regionech České republiky velmi liší.

Díky postupnému otevírání ekonomiky se zlepšila situace zejména v odvětvích turismu, gastronomie a služeb, které byly v průběhu pandemie nejvíce zasaženy. Ale i v roce 2021 se některá odvětví potýkala s problémy, zejména automobilový průmysl a doprava, kde došlo ke zhoršení situace z důvodu nedostatku čipů.

Graf 11: Vývoj nezaměstnanosti v České republice v počátku pandemie

Zdroj: ČT 24, data ministerstvo průmyslu a obchodu

Z grafu č. 11 lze vyvodit, že v komparaci s lednovými daty o nezaměstnanosti v České republice nezaměstnanost již v létě 2020 začala růst, největší nárůst proběhl mezi březnem a dubnem.

Celkově pandemie měla negativní vliv na trh práce v ČR a vedla ke zvýšení míry nezaměstnanosti. Nicméně vládní opatření, jako je program kurzarbeit, pomohly snížit dopad pandemie na trh práce a zabránit mnoha propouštěním.

4.6 Komparace dopadů na ekonomiky Slovenska a Maďarska

V kontextu dopadů na konkrétní ekonomický subjekt, který bude rozebrán v následující kapitole, byly vybrány pro komparaci státy Maďarsko a Slovensko, jelikož i zde vybraný ekonomický subjekt působí, a i tamní situace má na firmu vliv.

Tabulka 6: Přehled makroekonomických ukazatelů komparovaných států

STÁTY	INFLACE (srpen 2021)	HDP roku 2020 změna oproti roku 2019	OBECNÁ MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI (březen 2021)
Česká republika	4,70 %	(-5,6 %)	3,20 %
Slovensko	3,30 %	(-5,2 %)	7,40 %
Maďarsko	5,30 %	(-5,1 %)	3,90 %

Zdroj: EUROSTAT, statistikaamy.cz, vlastní zpracování

Podle ČSÚ (2022) proti roku 2020, kdy na hospodářství začala dopadat koronavirová pandemie, klesl v roce 2021 i rozpočtový deficit zemí Evropské unie ze 6,8 % na 4,7 % HDP. Z tabulky č. 6 vyplývá, že všechny tři země se potýkaly s vyšší mírou inflace, ale v porovnání s ostatními zeměmi EU jsou však stále v relativně lepší pozici, pokud jde o HDP. Srovnání zemí ukazuje, že Maďarsko mělo nejvyšší inflaci, Slovensko se potýkalo s vyšší nezaměstnaností v porovnání s dalšími dvěma státy. Česká republika měla v nejnižší nezaměstnanost ze všech tří zemí.

Všechny tři země se potýkají s významnými ekonomickými dopady pandemie, zejména v oblasti inflace, ke zlepšení této situace nepřispěla v současné době ani válka probíhající na Ukrajině. Vzhledem k tomu, že všechny tři země jsou silně exportně orientované, budou nadále závislé na globálních hospodářských trendech, jako je například obnovení poptávky po exportovaných zbožích a službách.

Slovensko se v první vlně pandemie potýkalo s vysokým počtem infekcí a úmrtnosti na COVID-19, což mělo negativní dopad na hospodářský vývoj země. Hrubý domácí produkt podle Slovenského statistického úřadu (2021) klesl o 5,2 % v roce 2020, což byl největší pokles od hospodářské krize v roce 2009. Nezaměstnanost se zvýšila z 5,7 % na 7,4 %.

Maďarsko se také potýkalo s vysokým počtem infekcí a úmrtnosti na COVID-19, ale jeho ekonomika byla více odolná než slovenská. V roce 2020 se podle Maďarského centra pro statistiku (2021) se HDP snížil o 5,1 % a nezaměstnanost stoupla až na 4,5 %.

Česká republika byla ve srovnání s ostatními dvěma zeměmi méně postižená pandemií, ale stále se potýkala s poklesem hospodářské aktivity.

4.7 Představení vybraného subjektu

Vybraným subjektem pro účely této bakalářské práce je firma L'Oréal Česká republika s.r.o., IČO: 60491850. Byla založena roku 1994 v Praze, sídlí na adrese Plzeňská 213/11 Praha 5

- Smíchov 150 00. Společnost je plně vlastněna společností L'ORÉAL S.A., zapsanou v 14 rue Royale, Paříž, Francie. Současnou jednatelkou firmy je Mag. Brigitte Steller.

Podle účetní závěrky z roku 2021 (2022) je hlavním předmětem podnikání společnosti výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 a 3 živnostenského zákona, kosmetické služby, pedikúra, manikúra, masérské, rekondiční a regenerační služby, činnost účetních poradců, vedení účetnictví, vedení daňové evidence. Jedná se o francouzskou firmu, která spadá pod koncept L'Oréal Groupe, který zahrnuje 21 výzkumných center po celém světě, organizovaných do 7 klastrů. Evropský klastr zahrnuje centrum pro pokročilý výzkum a také 3 globální centra, která definují pro každou ze 3 linií podnikání (vlasy, péči o pleť a make-up) globální strategii a která také rozvíjejí portfolio inovací. Tato globální centra slouží jako centrum sítě, která zahrnuje 6 dalších regionálních klastrů ve Spojených státech, Japonsku, Číně, Indii, Brazílii a Jižní Africe. Cílem tohoto rozložení je přizpůsobení strategie specifickým rysům jednotlivých trhů, mimo to ale i soulad výrobků s místními předpisy a vymýšlení nových výrobků, které mohou inspirovat globální inovace.

L'Oréal sdružuje značky, které vyrábějí kosmetiku pro masový market, ale i kosmetiku luxusní. Jako příklady mohu uvést značku pečující kosmetiky Garnier, kterou lze koupit v běžném supermarketu a drogerii a oproti tomu La Roche-Posay, kterou lze zakoupit pouze v lékárnách či ve vybraných e-shopech. V současné době sdružuje L'Oréal Česká republika se sídlem v Praze více než 27 mezinárodních značek a zajišťuje strategii pro český, slovenský a maďarský trh.

Značka L'Oréal Paris, které je součástí konceptu L'Oréal, podle analýzy Kantar Brandz z roku 2022 patří mezi 100 nejhodnotnějších značek světa, kde se umístila na padesátém místě.

L'Oréal Česká republika se může pyšnit oceněním TOP Zaměstnavatelé České republiky, kde se již čtyři roky v řadě drží na prvním místě. Pozn.: Studie TOP zaměstnavatelé je projekt pod záštitou Asociace studentů a absolventů, který probíhá mezi studenty českých Vysokých škol. Cílem studie je poskytnutí jedinečných údajů celému studentskému vysokoškolskému světu, kdo jsou TOP zaměstnavatelé a kde by se měli studenti, příští absolventi, ucházet o práci.

Rozdělení firmy v závislosti na segmentaci trhu

Tuto společnost lze rozdělit na dvě hlavní divize – kosmetika a dermatologie. Divize kosmetiky tvoří čtyři prvky: produkty masové spotřeby, aktivní kosmetika, profesionální značky a luxusní produkty.

Divize profesionální kosmetiky prodává produkty péče o vlasy profesionálním kadeřnickým salonům, které plní poradenskou funkci ve směru k finálním spotřebitelům. Divize profesionálních kadeřnických výrobků poskytuje trhu například tyto značky: L'Oreal Professionel, Redken, Matrix, Kerastase, Shu Uemura.

Divize masových produktů prodává své výrobky prostřednictvím kanálů retailových a masové distribuce. Spadají sem spotřební produkty péče o vlasy, pleť, tělo a dekorativní kosmetika. Zde najdeme značky: L'Oréal Paris, Garnier, Maybelline New York, Mixa.

Oddělení specializované na luxusní kosmetiku a parfémy se zaměřuje na mezinárodní značky, které jsou považovány za nejprestižnější. Tyto produkty jsou k dispozici pouze vybraným způsobem pro náročné zákazníky ze vyšších společenských vrstev. Produkty nabízené touto divizí mohou být zakoupeny v parfumeriích, na e-shopech, na letištích v duty-free obchodech, nebo v prodejnách dané značky. Mezi klíčové značky patří Yves Saint Laurent, Lancôme, Giorgio Armani, Biotherm nebo například Prada.

Poslední neméně důležitou součástí firmy je divize aktivní kosmetiky, které spojuje koncept krásy a zdraví. Produkty této divize jsou vyvinuty na základě nejnovějších vědeckých poznatků a následně procházejí dermatologickým testováním a mnoha dalšími testy a klinickými studii pro deklaraci jejich zdraví prospěšné účinnosti a bezpečnosti. Spotřebitelé jsou nabízeni pouze v lékárnách či internetových e-shopech. V portfoliu divize najdeme značky: La Roche-Posay, Vichy, Cera Ve a SkinCeuticals. Mezi nejvýznamnější e-commerce kanály, kde tyto značky lze najít jsou Notino.cz, Drmax.cz, Pilulka.cz nebo například Benu.cz.

Tabulka 7: Přehled značek spadajících pod koncept L'Oréal

Divize aktivní kosmetiky	Divize luxusních produktů	Divize profesionálních produktů	Divize masových produktů
La Roche-Posay	Yves Saint Laurent Beauté	Matrix	Maybelline New York
Vichy	Lancôme	Kérastase	NYX Professional Make-up
Cera Ve	Giorgio Armani	L'Oréal Professionel	L'Oréal Paris
Skin Ceuticals	Prada	Shu Uemura the Art of Hair	Garnier
	Biotherm	Redken	MIXA
	Ralph Lauren	Decléor	
	Cacharel		
	Helena Rubinstein		
	Clarisonic		
	Diesel		
	Viktor&Rolf		
Kiehl's			

Zdroj: Portfolio značek firmy, vlastní zpracování

Autorka práce má k divizi aktivní kosmetiky ze všech divizí firmy L'Oréal nejbližší vzhledem k tomu, že zde již osm měsíců pracuje na pozici marketingové stážistky pro značku La Roche-Posay. Z tohoto důvodu se v této bakalářské práci bude zaměřovat nejvíce právě na divizi aktivní kosmetiky.

Dopad pandemie na hospodaření subjektu

Dopady pandemie na hospodaření subjektu jsou v této práci zhodnoceny na základě výroční zprávy společnosti z roku 2020 (2021), bohužel však ne zcela komplexně, jelikož společnost k dnešnímu dni nepublikovala výroční zprávu za rok 2021. Rovněž jsou v následující kapitole zhodnoceny dopady na divizi aktivní kosmetiky, které zmínili dotázaní manažeři firmy ve strukturovaných rozhovorech ve dnech 24.1.2023 a 7.2.2023, další informace byly nashromážděny během pracovních schůzek během mého působení ve firmě.

Tabulka 8: Výkaz zisku a ztráty společnosti L'Oréal za rok 2020

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY				
(v celých tisících Kč)				
označ.	TEXT	řád.	Skutečnost v účetním období	
			2020	2019
a	b	c	1	2
I.	Tržby z prodeje výrobků a služeb	01	4 815	5 103
II.	Tržby za prodej zboží	02	4 202 193	3 537 415
A.	Výkonová spotřeba	03	2 889 701	2 578 999
A. 1.	Náklady vynaložené na prodané zboží	04	1 595 635	1 506 379
A. 2.	Spotřeba materiálu a energie	05	275 099	242 251
A. 3.	Služby	06	1 018 967	830 369
D.	Osobní náklady	09	455 729	460 185
D. 1.	Mzdové náklady	10	329 039	339 495
D. 2.	Náklady na sociální zabezpečení, zdravotní pojištění a ostatní náklady	11	126 690	120 690
D. 2. 1.	Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	12	77 960	106 546
D. 2. 2.	Ostatní náklady	13	48 730	14 144
E.	Úpravy hodnot v provozní oblasti	14	43 203	94 597
E. 1.	Úpravy hodnot dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	15	43 203	46 629
E. 1. 1.	Úpravy hodnot dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku – trvalé	16	43 203	46 629
E. 2.	Úpravy hodnot zásob	18	0	47 968
III.	Ostatní provozní výnosy	20	157 808	240 606
III. 1.	Tržby z prodaného dlouhodobého majetku	21	167	7 528
III. 2.	Tržby z prodaného materiálu	22	22 579	16 203
III. 3.	Jiné provozní výnosy	23	135 062	216 875
F.	Ostatní provozní náklady	24	278 698	400 952
F. 1.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku	25	3 651	16 289
F. 3.	Daně a poplatky v provozní oblasti	27	889	227
F. 4.	Rezervy v provozní oblasti a komplexní náklady příštích období	28	1 253	-781
F. 5.	Jiné provozní náklady	29	272 905	385 217
*	Provozní výsledek hospodaření (+/-)	30	697 485	248 391
VI.	Výnosové úroky a podobné výnosy	39	1 068	7 655
VI. 1.	Výnosové úroky a podobné výnosy - ovládaná nebo ovládající osoba	40	1 068	7 655
J.	Nákladové úroky a podobné náklady	43	1 754	253
J. 2.	Ostatní nákladové úroky a podobné náklady	45	1 754	253
VII.	Ostatní finanční výnosy	46	0	71
K.	Ostatní finanční náklady	47	19 534	32 163
*	Finanční výsledek hospodaření (+/-)	48	-20 220	-24 690
**	Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-)	49	677 265	223 701
L.	Daň z příjmů	50	141 703	129 986
L. 1.	Daň z příjmů splatná	51	129 039	112 991
L. 2.	Daň z příjmů odložená (+/-)	52	12 664	16 995
**	Výsledek hospodaření po zdanění (+/-)	53	535 562	93 715
***	Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)	55	535 562	93 715
	Čistý obrat za účetní období = I. + II. + III. + IV. + V. + VI. + VII.	56	4 365 884	3 790 850

Zdroj: Výroční zpráva společnosti L'Oréal za rok 2020 (2021)

Tabulka 9: Srovnání ukazatelů výkazu zisku a ztráty

Ukazatel	2019	2020	Rozdíl	Procentuální změna
Provozní výsledek hospodaření (Kč)	248391000	697485000	449094000	+180,83 %
Výsledek hospodaření před zdaněním (Kč)	223701000	677265000	453564000	+202,52 %
Výsledek hospodaření po zdanění (Kč)	93715000	535562000	441847000	+471,06 %
Čistý obrat za účetní období (Kč)	3790850000	4365884000	575034000	+15,18 %

Zdroj: Výroční zpráva společnosti L'Oréal za rok 2020 (2021), vlastní zpracování

Z výkazu zisku a ztráty z roku 2020 (tabulka č.8) lze vyvodit, že společnost zlepšila svůj hospodářský výsledek v roce 2020 ve srovnání s rokem 2019. Firma zaznamenala v roce 2020 výrazně vyšší účetní zisk než v roce 2019, což naznačuje růst výkonnosti společnosti. Rovněž Brigitte Steller hodnotí ve výroční zprávě společnosti za rok 2020 (2021) kontinuální držení pozice na současných trzích, a to i přes bezprecedentní krize v důsledku

pandemie. Zároveň v dokumentu uvádí: „Společnost pečlivě monitorovala situaci a přijala řadu hygienických a ekonomických opatření na zajištění plynulé činnosti Společnosti. Přesto, že díky vládním opatřením bylo uzavřeno mnoho služeb a obchodů, a tak poklesl prodej obvyklými kanály, Společnost využila e-commerce prodej v plné míře. Vedení Společnosti vyhodnotilo potenciální dopady COVID-19 na své aktivity a dospělo k závěru, že není zpochybněně předpoklad nepřetržitého trvání Společnosti.“

Provozní výsledek (tabulka č. 9) se zvýšil a výsledek hospodaření před zdaněním i po zdanění byl výrazně vyšší než v předchozím roce. Zároveň společnost zaznamenala zvýšení čistého obrátu za účetní období.

Nicméně finanční výsledek hospodaření byl negativní, což může signalizovat náklady spojené s financováním společnosti. Finanční výsledek hospodaření sice zůstal negativní, ale zlepšil se o 18,08 %. Celkově lze tedy říci, že společnost zaznamenala výrazné zlepšení svého hospodářského výkonu mezi lety 2019 a 2020.

Tabulka 10: Přehled o peněžních tocích společnosti L'Oréal za rok 2020

PŘEHLED O PENĚŽNÍCH TOCÍCH			
(v celých tisících Kč)			
označ.	TEXT	Skutečnost v účetním období	
		2020	2019
a	b	1	2
	Peněžní toky z provozní činnosti		
	Účetní zisk / ztráta před zdaněním	677 265	223 701
A. 1.	Úpravy o nepeněžní operace:	36 166	-14 050
A. 1. 1.	Odpisy stálých aktiv	43 203	46 629
A. 1. 2.	Změna stavu opravných položek a rezerv	-4 809	-60 731
A. 1. 3.	Zisk (-) / ztráta (+) z prodeje stálých aktiv	3 484	8 761
A. 1. 5.	Vyúčtované nákladové (+) a výnosové (-) úroky	686	-7 402
A. 1. 6.	Úpravy o ostatní nepeněžní operace	-6 398	-1 307
A *	Čistý peněžní tok z provozní činnosti před zdaněním a změnami pracovního kapitálu	713 431	209 651
A. 2.	Změny stavu nepeněžních složek pracovního kapitálu:	-213 911	-62 987
A. 2. 1.	Změna stavu pohledávek a přechodných účtů aktiv	-74 239	-68 253
A. 2. 2.	Změna stavu krátkodobých závazků a přechodných účtů pasiv	-127 831	8 678
A. 2. 3.	Změna stavu zásob	-11 841	-3 412
A **	Čistý peněžní tok z provozní činnosti před zdaněním	499 520	146 664
A. 3.	Úroky vyplacené	-1 754	-253
A. 4.	Úroky přijaté	1 068	7 655
A. 5.	Zaplacená daň z příjmů	-102 610	-134 959
A ***	Čistý peněžní tok z provozní činnosti	396 224	19 107
B. 1.	Výdaje spojené s nabytím stálých aktiv	-34 529	-32 443
B. 2.	Příjmy z prodeje stálých aktiv	167	7 528
B ***	Čistý peněžní tok z investiční činnosti	-34 362	-24 915
C. 2.	Změna stavu vlastního kapitálu:	-93 715	-344 675
C. 2. 6.	Vyplacené podíly na zisku	-93 715	-344 675
C ***	Čisté peněžní toky z finanční činnosti	-93 715	-344 675
	Čisté zvýšení / snížení peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů	268 147	-350 483
	Stav peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů na počátku roku	292 219	642 702
	Stav peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů na konci roku	560 366	292 219

Zdroj: Výroční zpráva společnosti L'Oréal za rok 2020 (2021)

Z tabulky č. 10 lze vyvodit, že peněžní tok z provozní činnosti před zdaněním a změnami pracovního kapitálu se v roce 2020 zvýšil oproti roku 2019, což může být dalším indikátorem

růstu společnosti. Čistý peněžní tok z provozní činnosti před zdaněním se v roce 2020 také zvýšil oproti roku 2019, což může být důsledkem lepšího řízení nákladů a zvýšení efektivity. Čistý peněžní tok z investiční činnosti v roce 2020 byl negativní, což může být důsledkem investic do dlouhodobého majetku. Čisté peněžní toky z finanční činnosti v roce 2020 byly také negativní, což může být důsledkem vyplácení dividend.

Tabulka 11: Přehled tržeb v letech 2019, 2020

(tis. Kč)	2020	2019
Prodej služeb		
- tuzemsko	522	0
- Polsko	0	1 450
- Rumunsko	4 293	1 176
- Německo	0	735
- Evropa - ostatní	0	1 742
Tržby z prodeje služeb celkem	4 815	5 103
Prodej zboží		
- tuzemsko	3 155 216	2 793 759
- Maďarsko	745 681	447 736
- Slovensko	286 687	293 382
- Velká Británie	299	2 025
- Polsko	6 191	4 453
- Evropa – ostatní	8 119	-3 940
Tržby za prodej zboží celkem	4 202 193	3 537 415

Zdroj: Výroční zpráva společnosti L'Oréal za rok 2020 (2021)

Na základě dat z tabulky č. 11 lze říci, že tržby společnosti v roce 2020 byly 4 207 008 000 Kč (4 815 000 Kč z prodeje služeb a 4 202 193 000 Kč z prodeje zboží, zatímco v roce 2019 byly 3 542 518 000 Kč (5 103 000 Kč z prodeje služeb a 3 537 415 000 Kč z prodeje zboží).

Lze pozorovat, že tržby společnosti vzrostly o 18,78 % v roce 2020 ve srovnání s rokem 2019. Došlo ale k výraznému poklesu tržeb z prodeje zboží ve Velké Británii, k čemuž mohl přispět probíhající Brexit. V roce 2020 byly tržby z prodeje služeb nižší než v roce 2019, což může být dáno zejména vlivem pandemie COVID-19 na ekonomiku a nákupní chování spotřebitelů.

Výroční zpráva rovněž obsahuje auditní zprávu (2021), ve které auditní společnost uvádí, že účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz finanční pozice společnosti a její finanční výkonnosti a peněžních toků v souladu s českými účetními předpisy, ale vydává výrok s výhradou v důsledku předchozího auditu účetní závěrky společnosti za rok končící 31. prosince 2019, kdy nebyli schopni získat přiměřenou jistotu o počátečních zůstatcích závazků z obchodních vztahů a dohadných účtů pasivních k 1. lednu 2019. Auditní společnost se také vyjadřuje k nezávislosti na společnosti a plnění dalších etických povinností.

Dopad pandemie na divizi aktivní kosmetiky

Pandemie divizi aktivní kosmetiky poznamenala, avšak musím zmínit, že ze všech čtyř divizí byla dle rozhovorů s manažery právě tato divize postižena nejméně. Kvůli pandemii byly zavřené všechny butiky, kadeřníci nemohli otevřít salony a velká nákupní centra, kde se prodává spotřební zboží, byla také otevřena s omezeními. „*Díky štěstí našeho selektivního distribučního kanálu se však výrobky divize Active Cosmetic prodávají pouze v lékárnách, které byly po celou dobu otevřené,*“ řekla Fanni Zagyi (2023), Marketing Brand Product manažerka značky La Roche-Posay.

Obecně lze říci, že během prvních měsíců pandemie obrat divize poklesl, a to zejména z důvodu všeobecné paniky, strachu občanů z neznámého, lidé neutráceli a snažili se šetřit své peníze. Následující období však přineslo příjemný, trvalý růst.

Marketingová ředitelka divize aktivní kosmetiky Huyen Trang Platek (2023) rovněž sdělila, že se divizi aktivní kosmetiky velmi dařilo v době pandemie. Hlavně z toho důvodu, že se lidé doma více zkoumali, chodili na estetická ošetření a také se jim horšila pleť kvůli rouškám a respirátorům. Podle interních materiálů divize aktivní kosmetiky celkový dermo-kosmetický trh vzrostl o 17 % v průběhu pandemie a divize aktivní kosmetiky společnosti vzrostla o 25 %. Dále je důležité zmínit rozmach elektronického obchodu. Tento rostoucí trend je patrný na většině trhů (elektronika, nápoje atd.). Rozmach on-line obchodu byl tak vysoký, že dokázal kompenzovat ztrátu z off-line obratu. Manažeři rovněž vyzdvihují fakt, že se zlepšily vztahy s partnery v oblasti elektronického obchodování, například uživatelské prostředí jejich internetových obchodů. Rozvoj a zdokonalování online obchodu si vyžádaly více lidských zdrojů a s tím i více pracovních hodin, proto společnost L'Oréal později přijala více zaměstnanců, kteří mají na starosti e-commerce.

V neposlední řadě se největší off-line partneři (lékárny), kteří sídlí většinou ve velkých nákupních centrech, potýkali také s poklesem obratu, zatímco menší lékárny, které jsou v ulicích, ze situace těžily.

Firma L'Oréal však zároveň vynaložila značné úsilí na přizpůsobení svých marketingových strategií a posílení své online přítomnosti, čímž se snažila minimalizovat dopady pandemie a aktivně se podílela na boji proti pandemii, včetně poskytování finanční pomoci a výroby ve formě dezinfekčních gelů a ochranných pomůcek pro zdravotnické pracovníky. České noviny (2020) uvedly: „*Společnost L'Oréal pokračuje s plánem solidarity a v České republice a na Slovensku darovala více než 66.000 produktů nemocnicím a ohroženým*

skupinám obyvatelstva. Současně věnovala také 29.000 euro neziskovým organizacím na podporu boje proti covid-19.“

Na následujícím obrázku se nachází dezinfekční gely, poskytnuté zdravotnickým zařízením značky La Roche-Posay, která je součástí divize aktivní kosmetiky.

Obrázek 2: Dezinfekční gely La Roche-Posay poskytnuté firmou L'Oréal zdravotnickým zařízením

Zdroj: České noviny (2020)

Dopad pandemie na lidské zdroje firmy

Dalším aspektem, který je důležité zdůraznit je, že společnost L'Oréal nepropustila během pandemie žádné zaměstnance. Zároveň byl pozastaven nábor nových pracovníků. Společnost se rozhodla nikoho nepropouštět, ale také nepřijímat nové zaměstnance. Takže v případě, že někdo odešel například na mateřskou dovolenou, nemohlo být jeho místo obsazeno. Dále Fanni Zagyí (2023) sdělila: „*Z terénních pracovníků divize aktivní kosmetiky, kteří před pandemií například kontrolovali rozmístění stojanů v lékárnách osobně, se stali hybridní pracovníci, kteří museli získat nové dovednosti, aby mohli pracovat. Místo off-line návštěv komunikovali stoprocentně prostřednictvím e-mailů, telefonu.“* Tento nový způsob a struktura komunikace přinesly inovativní, efektivní způsoby práce. Zároveň byla místo off-line školení pořádána online školení (která byla tak oblíbená, že tato forma zůstala dodnes).

Dalším dopadem, se kterým se personalisté potýkali, bylo vytvoření nových způsobů práce, zajištění bezpečnosti a kvality práce z home office. Restrukturalizace procesů pro personalisty firmy představovala obrovské množství práce. Společně s IT oddělením museli zaměstnancům dodat vybavení pro home office (monitory, klávesnice atd.) Museli také vytvořit školení, která je poučila o pravidlech home office. A nakonec, v pozdějším období pandemie, museli provést všechny bezpečnostní požadavky s pravidelným testováním.

Testování zaměstnanců ve firmě

Na začátku pandemie poplatek za testy firma nehradila. Hradila jej pouze v případě, že ho zaměstnanci potřebovali pro služební účely (např. cestování mezi 2 zeměmi, což bylo povoleno pouze zahraničním zaměstnancům, s přísným omezením). V pozdější fázi COVID, kdy byly kanceláře firmy znovu otevřeny, musel každý zaměstnanec před vstupem do kanceláře každý 3. den provést samo test, poplatky spojené s tímto testováním byly kompletně hrazeny společností. Na recepci byla před vstupem do kanceláře každému zaměstnanci zkontrolována tělesná teplota a byly nainstalované automatické termokamery. Marketingová ředitelka Huyen Trang Platek (2023) vyzdvihuje zodpovědný přístup firmy v období pandemie v oblasti pracovního prostředí zejména v dostupnosti roušek a respirátorů a mnohem frekventovanějšímu úklidu a dezinfekci v kancelářích.

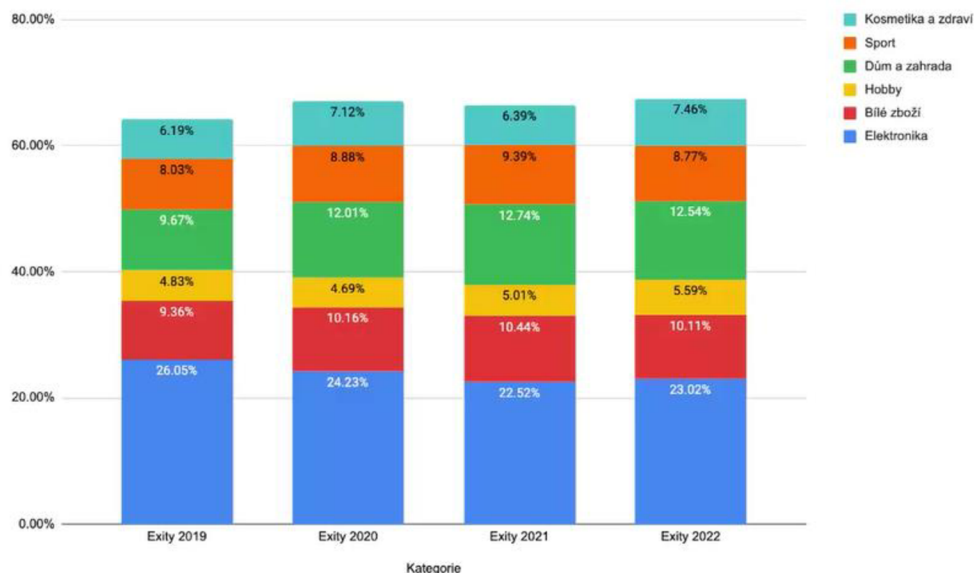
Do této části bakalářské práce jsem zahrnula i osobní zkušenost zaměstnankyně Fanni Zagyi (2023) právě z období pandemie. *„V průběhu covidu jsem byla na dvou pozicích. Lockdown začal, když jsem byla obchodní zástupkyně. Vzpomínám si, že to bylo ve středu, kdy jsem byla na meetingu mimo Prahu, a můj vedoucí mi zavolal, že se musíme okamžitě vrátit do Prahy. Žádné další návštěvy, žádný fyzický kontakt s partnery. Myslím, že to bylo někdy začátkem března 2020. Až do konce léta jsme nesměli chodit na obchodní setkání a vše museli řešit prostřednictvím e-mailu či telefonicky. Díky dalšímu pracovnímu vytížení, které přicházelo z malých lékárenských web shopů, jsme měli dost práce. Na začátku roku 2021 jsem se pak přesunula na marketingové oddělení. Tehdy byl stoprocentní home office, takže většinu věcí jsem se musela naučit sama. Závěrem lze říci, že učit se novou pozici během lockdownu, bez fyzického kontaktu kolegů, je těžké, a ne úplně optimální.“*

Změny chování spotřebitelů

Tato kapitola je zaměřena na změny chování spotřebitelů v závislosti na pandemii. La Roche-Posay ale nenabízí pouze pečující kosmetiku, která zažila obrovský „boom“ především díky svému dermatologicky účinnému složení a podpoře medikalit v oblasti marketingu, ale i make-up. Tím, že lidé zůstávali v období pandemie více izolovaní neměli

potřebu se zkrášlovat pomocí make-upu, čímž mohla právě řada Toleriane, jejíž součástí je i dekorativní kosmetika, utrpět.

Graf 12: Návštěvnost webu Heuréka.cz dle kategorií zboží

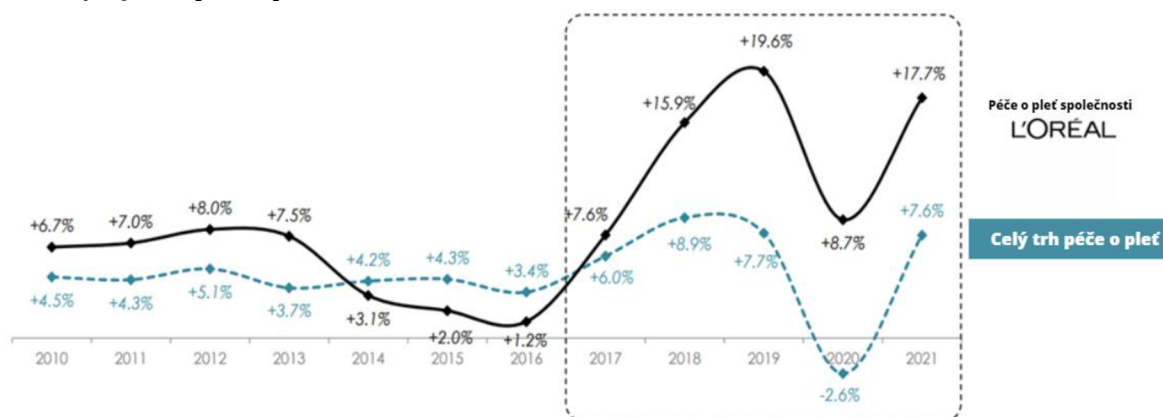

Zdroj: interní materiály společnosti Heuréka.cz (2022)

Z grafu č. 12 lze vyvodit, že spotřebitelé, kteří navštívili web Heuréka.cz více vyhledávali zboží kategorie „Zdraví a kosmetika“ během pandemie. Růst lze vidět při porovnání roku 2019 a 2020, ale i při porovnání roku 2019 s rokem 2021.

Co se týče konkrétního případu značky La Roche-Posay Fanni Zagyi (2023) sdělila, že mnoho lidí trpělo nedokonalostmi pleti způsobenými častým nošením roušek a respirátorů, a právě z tohoto důvodu franšíza s přípravky pro pleť se sklonem k akné Effaclar vzkvétala. Další typickou reakcí bylo podráždění pleti, díky čemuž se franšíza Cicaplast stala populárnější. Řada Toleriane Make-up skutečně klesla. Kolem konce pandemie si však produkty z řady dekorativní kosmetiky začali partneři (lékárny, e-shopy) objednávat o něco více. Lze však říci, že se lidé chtěli i doma cítit dobře a make-up aplikovali kvůli obchodním hovorům nebo jen proto, aby se cítili dobře. Huyen Trang Platek (2023) řekla, že psychický stav spotřebitelů během lockdownů umožnil růst prodejů i dražších produktů (séra, anti-ageing produktů), protože mnoho lidí se chtělo cítit lépe ve své kůži a místo do nového oblečení investovali do rutiny v péči o pleť s více produkty, a to i za vyšší ceny. „*Být zdravý se stalo důležitější než kdy dříve, což je přínosem pro naše zdravotnické výrobky,*“ řekla Fanni Zagyi (2023). Závěrem lze říci, že se aktivní kosmetice z portfolia firmy L'Oréal skutečně dařilo.

Graf 13: Vývoj trhu péče o pleť v %

Zdroj: Interní materiály společnosti L'Oréal (2022)

Graf č. 13 znázorňuje trvalý a stálý růst trhu s péčí o pleť od roku 2016 až do roku 2019. Poté nastal propad, který lze zdůvodnit obavami spotřebitelů ze situace, nicméně opětovný nárůst o celých 9 % přinesl firmě rok 2021. Zároveň si lze všimnout, že křivka péče o pleť firmy L'Oréal od poloviny roku 2016 koreluje s křivkou vývoje celého trhu s péčí o pleť.

Aspekty firmy vyžadující pozornost

Jak bylo zmíněno výše, oblíbenost on-line schůzek a home-office se ve firmě díky pandemii zvýšila. Nicméně s tím vyvstal na povrch problém, se kterým se mnozí zaměstnanci potýkají – takzvaný pracovní – životní balanc. Vzhledem k tomu, že většinu práce a schůzek mohou zaměstnanci vykonávat přes počítač, případně chytrý telefon, mají tato zařízení u sebe v podstatě nonstop, což znamená, že je pro mnohé z nich těžké rozlišit, kdy vlastně jejich pracovní doba končí a mohou mít pocit nepřetržitého pracovního nasazení. Tento problém se firma rozhodla řešit zavedením programu Simplicity 2, ve kterém je podle Szaba Laszlo (2023), vedoucího programu NEO (NEO je významný celosvětový program společnosti L'Oréal, jehož cílem je předefinovat a zjednodušit vnitropodnikové procesy) definována patnáctiminutová pauza mezi jednotlivými meetingy, doporučená délka on-line schůzek 45 minut nebo pondělní dopoledne, víkendy a dovolené bez schůzek. Věřím, že právě tato iniciativa povede k maximalizaci výkonů a přispěje k duševní pohodě všech pracovníků firmy.

5 Zhodnocení výsledků

Koronavirová pandemie trvala v České republice více než dva roky, nemoc si vyžádala k 1. listopadu 2021 podle webových stránek iRozhlasu (2021) přes 30 000 obětí. Také si však vyžádala ochromení dvou pětín české ekonomiky – polovinu průmyslové výroby a třetinu obchodu a služeb. V současné době se situace týkající se pandemie COVID-19 stabilizovala a protipandemická opatření se vrátila na úroveň před pandemií.

5.1 Dopady pandemie na ekonomiku České republiky

Přijatá opatření výrazně ztlumila ekonomickou aktivitu zejména v první polovině roku 2020. Během pandemie byla ekonomika hluboce zasažena, což vedlo k poklesu HDP, zvýšení nezaměstnanosti a ochromení mnoha podniků. Ve druhém čtvrtletí roku 2020 došlo k historicky největšímu poklesu HDP v ČR, a to o 11 % ve srovnání se stejným obdobím roku 2019.

Nutno však říci, že pandemie neměla pouze negativní dopad, některá odvětví ekonomiky zaznamenala nárůst poptávky a obratu. Dále vidím jako pozitivum rychlost vlády v přijímání plošných opatření v úplném počátku pandemie, kdy jsme věděli o viru málo informací a vzhledem k tomu, že byla tato opatření úspěšná, byl prostor pro vytvoření chytré karantény a kapacity testování, což byla za strany vlády snaha o minimalizaci škod na ekonomice. Mnohdy však byla opatření vlády poněkud nešťastně interpretována.

Mnoho firem se muselo potýkat s výrazným poklesem tržeb a muselo přijímat opatření, jako jsou omezení výroby nebo propouštění zaměstnanců. To mělo negativní dopad na zaměstnanost a zhoršilo situaci na trhu práce.

Dle mého názoru došlo tímto ke zhoršení jak podnikatelského, tak i spotřebitelského sentimentu. Podniky a spotřebitelé byli opatrnější a více konzervativní v oblasti svých investic a nákupů, což vedlo k poklesu hospodářské aktivity a výkonu.

Vlády měly spolupracovat s mezinárodními partnery na podpoře globálního obchodu a hospodářského růstu, což mohlo pomoci minimalizovat negativní dopady pandemie na ekonomiku jako celek.

Ze státního rozpočtu proudily vysoké finanční prostředky na náhrady a kompenzace, ale oblast, kterou vnímám jako velké pozitivum je investice do výzkumu a vývoje pro boj s pandemií, jehož součástí byl například i 3D tisk respirátorů nebo výzkum v oblasti

antivirotik a vakcín. Tento krok vnímám jako inovativní posun, který může být nápomocen v podobných situacích v budoucnu.

5.2 Komparace dopadů na pandemii na ekonomiky

Všechny tři země mají významné ekonomické dopady pandemii, zejména v oblasti inflace. V současné době se válka na Ukrajině nepřispívá k zlepšení této situace. Na Slovensku byl první nárůst infekcí a úmrtí na COVID-19 negativní pro hospodářský vývoj země, s poklesem HDP o 5,2 % a zvýšením nezaměstnanosti. Maďarsko se také potýkalo s vysokým počtem infekcí a úmrtí, ale jeho ekonomika byla odolnější než slovenská. Česká republika byla méně postižená pandemií než ostatní země, ale stále zaznamenala pokles hospodářské aktivity.

5.3 Dopady pandemii na ekonomický subjekt

Pro společnost L'Oréal znamenala pandemii období růstu. Zejména díky své rychlé adaptaci a inovativnímu přístupu, nelze však popřít, že firma nabízí kosmetické výrobky – zboží, které lidé potřebují i v nelehké době. Vedení firmy se zaměřilo především na digitalizaci a rozšíření svého působení v online světě během pandemii, což umožnilo zvyšovat podíl na trhu a růst tržeb. Firma se zaměřila na online prodej výrobků, protože spotřebitelé neměli možnost koupit parfémů a jiné produkty v parfumeriích. Během pandemii se mnozí spotřebitelé obávali větších finančních výdajů, a tedy i nejistoty spojené s nákupem dražších produktů, jako například šamponu značky Kerastase, který si mohli dovolit před touto krizí. V reakci na tuto situaci však firma L'Oréal nabízela cenově dostupnější alternativy, například šampony značky Garnier, která je také součástí jejího portfolia. Tento přístup umožnil firmě udržet si zákazníky, kteří byli ochotni utratit finance za produkty v nižší cenové kategorii, a tím pádem firma nepřišla o své tržby. Samozřejmě, že měla divize aktivní kosmetiky v počátku mírný propad v důsledku opatrnějšího přístupu spotřebitelů k nákupu, ale další období jí poskytlo trvalý růst.

Společnost L'Oréal se rozhodla finančně a hmotně podpořit tam, kde bylo nejvíce potřeba, a to osobně považují za svědomité, zodpovědné jednání a skvělou CSR aktivitu.

Firma se rozhodla využít možnost home-office pro své zaměstnance a poté hybridní formu práce a nepropustila žádné zaměstnance. Jsem velmi ráda, že online schůzky a školení probíhají i nyní v určité míře v online prostředí. Avšak někteří zaměstnanci mají pocit, že

kvůli online prostředí pracují nepřetržitě, a právě z tohoto důvodu se vedení rozhodlo zaměřit se v budoucnu na tento problém.

Celkově lze tedy říci, že pandemie měla významný dopad na ekonomiku České republiky a společnost L'Oréal se jí snažila čelit různými inovativními postupy, investicemi a finanční podporou.

6 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo na základě analýzy dat ministerstev, Českého statistického úřadu a ostatních institucí zhodnotit dopady pandemie koronaviru na ekonomické výsledky České republiky.

Nyní, v roce 2023, žijeme v České republice život na podobné bázi jako před pandemií, tedy aspoň z hlediska protipandemických opatření. A ačkoli se v zimě viru daří lépe, nyní potkáme na ulicích v rouškách minimální počet lidí. Pandemie byla nejen pro občany, ale i pro firmy a stát obrovskou zatěžkávací zkouškou, kterou ale lze chápat jako prostor ke transformaci a zlepšení procesů.

Závěrem této bakalářské práce lze konstatovat, že pandemie COVID-19 měla výrazný dopad na ekonomiku České republiky. V období karanténních opatření a omezení volného pohybu došlo k výraznému poklesu HDP, zvýšení nezaměstnanosti a ochromení mnoha podniků. Byly také zaznamenány velké rozdíly v dopadech na různé sektory ekonomiky, přičemž některá odvětví zaznamenala značný nárůst poptávky a obratu.

V reakci na pandemii byla přijata různá opatření, včetně ekonomických stimulů a podpory pro firmy, které měly minimalizovat dopad na zaměstnanost a ekonomiku. Tyto kroky však nebyly vždy dostatečné a vhodně interpretované. Některé skupiny obyvatelstva a podniky stále bojují s následky pandemie. V roce 2022 se růst hrubého domácího produktu zrychlil, ale s ním vzrostla inflace, zejména kvůli nákladné mezinárodní logistice a vysokým cenám energií. Inflace je nyní v České republice nejvyšší za posledních 13 let, avšak ne pouze následkem pandemie. Nedílnou součástí období pandemie byly i vysoké výdaje ze státního rozpočtu, zahrnovaly opatření na podporu zdravotnického systému, podporu zaměstnanosti, podporu podnikání a další oblasti. Některé kroky vlády získaly uznání za svou účinnost například program Antivirus a podpora pro malé a střední podniky. Na druhé straně však některá opatření byla kritizována za svou nízkou efektivitu, zejména v oblasti zdravotnictví a distribuce očkování proti COVID-19. Vláda se také potýkala s několika kauzami korupce v souvislosti s nákupy ochranných pomůcek.

Dalším cílem byla komparace dopadů na ekonomiky Slovenska a Maďarska s Českou republikou. Z uvedeného vyplývá, že všechny tři země se potýkají s významnými ekonomickými dopady pandemie, zejména v oblasti inflace, ke zlepšení této situace nepřispěla v současné době ani válka probíhající na Ukrajině. Vzhledem k tomu, že všechny

tři země jsou silně exportně orientované, budou nadále závislé na globálních hospodářských trendech, jako je například obnovení poptávky po exportovaných zbožích a službách. Slovensko zároveň trápí i vysoká míra nezaměstnanosti.

COVID-19 byl pro společnost L'Oréal akcelerátorem větší digitalizace a širšímu působení v online světě. Zejména díky selektivní nabídce výrobků měla firma možnost i během pandemie růst. Díky rychlé adaptaci na online prostředí a širokým distribučním kanálům nepřišla o své tržby, a naopak zvyšovala svůj podíl na trhu.

Zodpovědně přistoupila v tomto těžkém období ke svým zaměstnancům, jimž poskytla možnost práce z domova a při hybridní formě práce testovala zaměstnance v kanceláři na své náklady. Samozřejmostí byl i frekventovanější úklid a dostupné respirátory.

Na práci z domova však nelze hledat pouze pozitiva a přesto, že si na ni zaměstnanci zvykli, mají v současné době frekventovanější pocit, že kvůli nepřetržité online aktivitě stále pracují. Firma se rozhodla pro řešení tohoto problému pomocí programu Simplicity 2 spadající pod koncept L'Oréal NEO, který bude v budoucnu zefektivňovat procesy a zaměstnancům pomůže dosáhnout psychické pohody a maximalizaci jejich výkonů.

Firma L'Oréal je v České republice leaderem trhu, a proto se rozhodla během těchto těžkých časů finančně i hmotně podpořit tam, kde bylo nejvíce potřeba. Celkově lze říci, že k pandemii přistoupila velice svědomitě a zodpovědně, jak v oblasti lidských zdrojů, inovativních postupů i finančních investic.

Co se týče dopadů na divizi aktivní kosmetiky, která se v tomto období ještě více zaměřila na zvýšení medikalitý a e-commerce, pandemie jí umožnila ještě více růst. Celkový dermo-kosmetický trh vzrostl v průběhu pandemie zejména z důvodu, že se spotřebitelům v důsledku nošení ochranných pomůcek často horšila pleť. Divize aktivní kosmetiky však nerostla hned od začátku pandemie. I zde nastal na základě dat propad v roce 2020, který lze zdůvodnit obavami spotřebitelů ze situace, nicméně opětovný nárůst v roce 2021. Rozmach on-line obchodu byl tak vysoký, že dokázal kompenzovat ztrátu z off-line obratu. Divizi aktivní kosmetiky se i nyní daří nadále zvyšovat svůj podíl na trhu a pandemie COVID-19 pro ni byla progresivním nástrojem.

7 Seznam použitých zdrojů

Knížní publikace

PAVELKA, T. 2008. *Mikroekonomie: Základní kurz*. 1. vyd., Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu. 293 s. ISBN 978-80-86730-37-0.

PAVELKA, T. 2006. *Makroekonomie: Základní kurz*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu. 277 s. ISBN 80-86730-02-6.

BRČÁK, J., SEKERKA, B., STARÁ D. 2014. *Makroekonomie-teorie a praxe*. Plzeň: Aleš Čeněk. 233 s. ISBN 978-80-7380-492-3.

HELÍSEK, M. 2002. *Makroekonomie: Základní kurs*. 2. vydání. Praha: Melandrium. 325 s. ISBN 80-86175-25-1.

JUREČKA, V. a kol. 2010. *Makroekonomie*. České Budějovice: Grada publishing. 332 s. ISBN 978-80-247-3258-9.

FASSMANN, M. 2000. *Stínová ekonomika I.: Úvod do studia*. Praha: Národohospodářský stav Josefa Hlávky. 93 s. ISBN 80-239-2773-6.

ZLÁMAL, J., MUSILOVÁ, S. BELLOVÁ, J. 2013. *Základy ekonomie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 200 s. ISBN 978-80-244-3509-1

SAMUELSON, P., NORDHAUS, W. 2013. *Ekonomie*. 19. vyd., Praha: NS Svoboda. 770 s. ISBN: 978-80-205-0629-0

PARKER, R., WHAPLES, R. 2013. *Routledge Handbook of Major Events in Economic History*. 1. vyd., Routledge Taylor & Francis Group. 480 s. ISBN: 9780415677035

JÍLKOVÁ, E., ZIMMERMANOVÁ, J. 2012. *Makroekonomie*. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, o. p. s. 126 s. ISBN: 978-80-7455-039-3

Elektronické dokumenty

Vláda České republiky. *Pandemický plán České republiky*. [online]. 2011. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Pandemicky_plan_CR.pdf

TRUHLÁ, H., KROPÁČEK, J. Koronavirus bez emocí. [online]. 2020. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/koronavirus-cisla-a-statistiky-grafy/r~f365f460639311eaaabd0cc47ab5f122/>

WHO. *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19–11 March 2020*. [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>

Český statistický úřad. *Senioři v datech*. [online]. 2022. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/165397788/31003422.pdf/7e1fd9c7-e5fb-4155-9e88-882ba3cb1712?version=1.5>

Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (European centre for disease prevention and control). *Outbreak of novel coronavirus disease 2019 (COVID-19): increased transmission globally – fifth update*. [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/RRA-outbreak-novel-coronavirus-disease-2019-increase-transmission-globally-COVID-19.pdf>

Seznam zprávy. *Co je covid-19, kdy se dostal do Česka a jak vzniklo jeho jméno*. [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/koronavirus-covid-19-jak-sel-cas-91186>

ČT24. *V Česku jsou tři lidé nakaženi koronavirem*. [online]. 2020. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3056228-v-cesku-jsou-tri-lide-nakazeni-koronavirem>

Státní zdravotní ústav. *Varianty viru SARS-CoV-2*. [online]. 2022. Dostupné z: <https://szu.cz/tema/prevence/varianty-viru-sars-cov-2>

Státní zdravotní ústav. *Sledování mutací COVID-19*. [online]. 2021. Dostupné z: <https://szu.cz/sledovani-mutaci-covid-19>

Ministerstvo zdravotnictví České republiky. *COVID-19: Přehled vykázaných očkování v ČR*. [online]. 2023. Dostupné z: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/vakcinace-cr>

Státní zdravotní ústav. *Onemocnění novým koronavirem, nově pojmenovaným jako „COVID-19“*. [online]. 2020. Dostupné z: https://szu.cz/uploads/Epidemiologie/Coronavirus/Zakladni_info/20200212_Onemocneni_novym_koronavirem_2019.pdf

Mladá fronta DNES. *Adam Vojtěch: Česká koronavirová chřipka*. [online]. 2020.

Novinky.cz. *Ústřední krizový štáb pod Hamáčkem se bude scházet jednou týdně*. [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/koronavirus-brifink-ustredniho-krizoveho-stabu-ke-koronaviru-cekame-na-zahajeni-40318732>

Ministerstvo vnitra. *Nouzový stav*. [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zpravodajstvi-nouzovy-stav.aspx>

Novinky.cz. *Lockdown: Co pojem znamená a jak se dotkne života lidí*. [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/koronavirus-lockdown-co-pojem-znamenava-v-praxi-a-kdy-by-mohl-opet-nastat-40338775>

iDnes.cz. *Jak se „první vlna“ porovnává s druhou. A zaděláváme si na třetí?* [online]. 2020. Dostupné z: https://www.idnes.cz/technet/veda/jarni-a-podzimni-vlny-covid.A201123_223337_veda_mla

ksb.cz. *Nouzový stav skončil 17.5.2020. Co to znamená? AKTUALIZACE01*. [online]. 2020. Dostupné z: https://www.ksb.cz/covid/cs/articles/135_nouzovy-stav-skoncil-17-5-2020-co-to-znamenava-aktualizace01

COVID PORTÁL. Covid.gov.cz *Izolace a karanténa*. [online]. 2020, 2021. Dostupné z: <https://covid.gov.cz/situace/onemocneni-covid-19/izolace-karantena>

Vláda České republiky. *Vláda vyhlásila na území České republiky od pondělí nouzový stav na 30 dní, do 18. října omezila hromadné akce*. [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-vyhlasila-na-uzemi-ceske-republiky-od-pondeli-nouzovy-stav-na-30-dnu--do-18--rijna-omezila-hromadne-akce-183879/>

Seznamzpravy.cz. *Velký přehled: Dva roky s koronavirem v Česku*. [online]. 2022. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-velky-prehled-dva-roky-s-koronavirem-v-cesku-190958>

iDnes.cz. *Proti epidemický systém (PES)*. [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/wiki/temata/protiepidemicky-system-pes.K533320>

Ministerstvo zdravotnictví. *Epidemiologickou situaci bude nově znázorňovat systém hodnocení PES*. [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/tiskove-centrum-mz/epidemiologickou-situaci-bude-nove-znazornovat-system-hodnoceni-pes/>

iDnes.cz. *Zavřené obchody, služby i vleký. Vláda vyhlásila od neděle 5. stupeň PES*. [online]. 2020. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vlada-koronavirus-pes-stupen-cislo-5-blatny-nouzovy-stav.A201223_023602_domaci_kop

Ministerstvo průmyslu a obchodu. HAVLÍČEK, K. 2. *Výzva z programu COVID – NÁJEMNÉ. Stát pomůže podnikatelům s nájemným, dotace už nebude podmíněna slevou pronajímatele*. [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/2--vyzva-z-programu-covid--najemne--stat-pomuze-podnikatelum-s-najemnym--dotace-uz-nebude-podminena-slevou-pronajimatele--257310/>

Vláda České republiky. *Ministerstvo zdravotnictví spustí centrální rezervační systém*. [online]. 2021. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/ministerstvo-zdravotnictvi-spusti-centralni-rezervacni-system-186054/>

iDnes.cz. *Britskou mutaci má každý druhý nakažený v ČR. Čeká se jihoafrická či brazilská.* [online]. 2021. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-britska-mutace-vyskyt-v-cesku-potvrzeni-szu.A210215_144506_domaci_brzy

Mix24.cz. KULHÁNEK, A. *WHO zkoumala, proč je Česku tolik nakažených. Jste bezohlední a šíříte virus, vzkazuje prostřednictvím výzkumu.* [online]. 2021. Dostupné z: <https://www.mix24.cz/who-zkoumala-proc-je-v-cesku-tolik-nakazenych-jste-bezohledni-a-sirite-virus-vzkazuje-prostrednictvim-vyzkumu/>

CNN.com. *How the Czech Republic slipped into a Covid disaster, one misstep at a time.* [online]. 2021. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2021/02/28/europe/czech-republic-coronavirus-disaster-intl/index.html>

ČT24. *Vládní brifink o vyhlášení nového nouzového stavu a zpřísnění opatření.* [online]. 2021. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/3275916-vladni-brifink-o-prodlouzeni-nouzoveho-stavu-a-zpriseni-opatreni-z-26-unora>

Vláda České republiky. *Od pondělí se s koncem nouzového stavu uvolní část restrikcí, do škol a školek se vrátí první děti.* [online]. 2021. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/od-pondeli-se-s-koncem-nouzoveho-stavu-uvolni-cast-restrikci--do-skol-a-skolek-se-vrati-prvni-deti-187560/>

Deník.cz. *Opatření se výrazně zmírňují. Otevírají interiéry restaurací, bazény či sauny.* [online]. 2021. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/cesko-koronavirus-rozvolneni-opatreni-restaurace-20210531.html

Ministerstvo zdravotnictví. *Mimořádné opatření 27. října 2021* [online]. 2021. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2021/10/Mimoradne-opatreni-%E2%80%93-ochrana-dychacich-cest-s-ucinnosti-od-1.-11.-2021-do-odvolani.pdf>

Aktuálně.cz. *Optimismus nevydržel. Česko čeká krizový scénář covidu, vrací se k nošení respirátorů.* [online]. 2021. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/optimismus-nevydrzel-cesko-kvuli-neockovanym-ceka-krizovy-sc/r~a2f60fa431b111eca824ac1f6b220ee8/>

Ministerstvo zdravotnictví. VOJTĚCH, A. *Ministr zdravotnictví doporučuje – prožijte Vánoce bezpečně.* [online]. 2021. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2021/12/1221_vanocni_doporuceni_prozijte_vanocce_bezpecne.pdf

ČT24. *Pozitivních testů bylo skoro 60 tisíc.* [online]. 2022. Dostupné z <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3433874-za-stredu-laboratore-hlasi-pres-59-tisic-nakazenych>

SZÚ. *Aktuální data.* [online]. 2023. Dostupné z: <https://szu.cz/tema/prevence/aktualni-data-2019ncov-novy-koronavirus>

Ministerstvo financí. *Kompenzační bonus pro podnikatele.* [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/koronavirus-covid-19/2020/kompenzacni-bonus-pro-podnikatele-39804>

Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Analýza programu Antivirus: A, A+, B.* [online]. 2021. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/2061970/Anal%C3%BDza+Antiviru.pdf/>

Ministerstvo průmyslu a obchodu. *VÝZVA 1 k programu podpory podnikatelů postižených celosvětovým šířením onemocnění COVID-19 způsobeného virem SARS-CoV-2 „COVID 2021“.* [online]. 2021. Dostupné z: <file:///C:/Users/barbora.jakubcova/Downloads/vyzva-covid-2021.pdf>

Vláda České republiky. *Aktuální opatření na podporu ekonomiky.* [online]. 2021. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/podpora-a-ulevy-pro-podnikatele-a-zamestnance-180601/>

Český statistický úřad. Hrubý domácí produkt (HDP) - Metodika. *Český statistický úřad – ČSÚ*. [online]. 2012. Dostupné

z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produk_t_%28hdp%29

Český statistický úřad. Hrubý domácí produkt (HDP) - Metodika. *Český statistický úřad – ČSÚ*. [online]. 2022. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produk_t_-_hdp-

ŠETEK, J. *Makroekonomie I: 3. cvičení. Ekonomická fakulta Jihočeské univerzity* [online]. 2017. Dostupné z:

http://www2.ef.jcu.cz/~jsetek/Makroekonomie_1/cviceni/Makroekonomie%203.%20cvi%20C4%8Den%20C3%AD.pdf

ŠVARCOVÁ, J. Centrum pro rozvoj ekonomického vzdělávání. *Čisté ekonomické bohatství NEW*. [online]. 2019. Dostupné z:

http://www.ceed.cz/makroekonomie/15_NEW.htm

ŠVARCOVÁ, J. Centrum pro rozvoj ekonomického vzdělávání. *Makroekonomie: Hrubý národní produkt HNP, hrubý domácí produkt HDP*. [online]. 2019. Dostupné z:

http://www.ceed.cz/makroekonomie/12_HNP_HDP.htm

ČSÚ. *Hodnocení výkonnosti ekonomiky České republiky v širším kontextu: Hrubý národní důchod* [online]. 2015. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/36380891/320288-15a03.pdf/f332ed00-b916-4c2a-88a2-55640d46e2e8?version=1.0>

ŠVARCOVÁ, J. Centrum pro rozvoj ekonomického vzdělávání. *Makroekonomie: Národní důchod*. [online]. 2019. Dostupné z: http://www.ceed.cz/makroekonomie/14_ND.htm

MACH, P. Centrum pro studium demokracie a kultury. *Friedmanovy myšlenky žijí dál*. [online]. 2006. Dostupné z: <https://www.cdk.cz/friedmanovy-myslenky-ziji-dal>

CHVÁLOVÁ, J. *Minislovník ekonomických výrazů*. [online]. 2006. Dostupné z: <http://osz.cmkos.cz/CZ/Ekonomikalekonomika.html>.

HRUBOŠOVÁ, M. *Finance pro radost: CO JE TO DEFLACE, INFLACE A STAGFLACE?* [online]. 2017. Dostupné z: <http://www.financeproradost.cz/clanek/co-je-to-deflace-inflace-a-stagflace>

ČSÚ. *Ceny-Metodika* [online]. 2005. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/10n1-05-2005-ceny__metodika

ČSÚ. *Indexy spotřebitelských cen: Revize 2016, Historie a současnost* [online]. 2016. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/23172389/revize_2016.pdf/09f1555a-4c0b-4458-91de-068107566d39?version=1.1

ČNB. *Současná inflace-Vše, co o ní potřebujete vědět.* [online]. 2022. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/inflacni-cil/tema-inflace/index.html>

HRUBOŠOVÁ, M. *Finance pro radost: Inflace, její příčiny a typy.* [online]. 2016. Dostupné z: <http://www.financeproradost.cz/clanek/inflace-jeji-priciny-a-typy>

ČNB. *Konvenční a nekonvenční měnová politika.* [online]. 2018. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/verejnost/.galleries/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/holub_20180424_cilovani_inflace.pdf

VENCL, J., JAROLÍM, J. *Inflace: Co je to inflace? Jaké jsou její příčiny a jaké může mít dopady?* [online]. 2022. Dostupné z: <https://finex.cz/inflace/>

ČNB. *Veřejný dluh inflačním kouzlem nezmizí.* [online]. 2014. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Verejny-dluh-inflacnim-kouzlem-nezmizi

EUROSTAT. *Statistika zaměstnanosti.* [online]. 2019. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Employment_statistics/cs&oldid=443802

ČSÚ. *Nezaměstnanost.* [online]. 2006. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20568935/311107k03.pdf/41c1a51c-cb1a-4276-8f00-e3b60ab32fe1?version=1.0>

ČSÚ. *Zaměstnanost, nezaměstnanost*. [online]. 2022. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost_nezamestnanost_prace

MINISTERSTVO FINANCÍ. *Výzkumná studie: NAIRU a přirozená míra nezaměstnanosti-teoretický pohled*. [online]. 2008. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Odborne-vyzkumy_2008_NAIRU-a-prirozena-mira-nezamestnanosti-teoreticky-pohled.pdf

ŠVARCOVÁ, J. Centrum pro rozvoj ekonomického vzdělávání. *Nezaměstnanost*. 2019. Dostupné z: http://www.ceed.cz/makroekonomie/57_nezamest.htm

CUDZIKOVÁ, Š. 2018. *Základy makroekonomie*. Litoměřice. [online]. ISBN:978-80-88418-34-4 Dostupné z: <https://www.vovcr.cz/odz/ekon/436/page18.html>

ZÁBOJNÍKOVÁ, K. 2021. *Nezaměstnanost v EU opatrně klesá*. Statistika a my. [online]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2021/06/25/nezamestnanost-v-eu-opatrne-klesa>

ČT24. 2020. *Vývoj nezaměstnanosti*. [online]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/3155193-nezamestnanost-v-cervenci-stoupla-na-38-procenta-z-cervnovych-37-procenta>

EUROSTAT. 2021. *Klíčové údaje o Evropě*. [online]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-key-figures/-/ks-ei-21-001>

MÉDIÁŘ. 2022. *Apple podle žebříčku Kantaru potvrzuje status nejcenější značky na světě*. [online]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/apple-podle-zebricku-kantaru-potvrzuje-status-nejcennejsi-znacky-na-svete/>

ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2021. [online]. Dostupné z: *Gross domestic product in the 2nd quarter of 2020*. [online]. Dostupné z: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/sectoral!/ut/p/z1/jZJPb4JAEMU_DVd2YFIYelvWg/203789

ČESKÉ NOVINY. 2020. *L'Oréal v České republice a na Slovensku pokračuje v plánu solidarity během druhé vlny covidu-19. Nemocnicím a sociálním zařízením věnoval více než 66.000 produktů a 29.000 euro.* [online]. Dostupné z:

<https://www.ceskenoviny.cz/pr/zpravy/l-oreal-v-ceske-republice-a-na-slovensku-pokracuje-v-planu-solidarity-behem-druhe-vlny-covidu-19-nemocnicim-a-socialnim-zarizenim-venoval-vice-nez-66-000-produktu-a-29-000-euro/1972679>

L'ORÉAL. 2021. *Výroční zpráva 2020.* [online]. Dostupné z:

<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=67026388&subjektId=449093&spis=116583>

IROZHLAS.CZ. 2021. Celosvětový počet zemřelých po nákaze covidem překonal pět milionů. Nejvíce obětí mají Spojené státy. [online]. Dostupné z:

https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/pocet-obeti-zemrelych-covid-19-svet-pet-milionu-univerzita-johnse-hopkinse_2111011024_vis

Ústní sdělení

SZABO, L. 2023

PLATEK TRANG, H. 2023

ZAGYI, F. 2023

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek.1: Protiepidemický systém PES

Obrázek 2: Dezinfekční gely La Roche-Posay poskytnuté firmou L'Oréal zdravotnickým zařízením

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1: Přehled vládních opatření stanovených v průběhu března 2020

Tabulka 2: Přehled opatření stanovených MZ v průběhu března 2020

Tabulka 3: Počet cenových reprezentantů ve spotřebním koši pro výpočet indexů spotřebitelských cen v jednotlivých letech

Tabulka 4: Struktura spotřebního koše

Tabulka 5: Hlavní výdajové položky ze státního rozpočtu v souvislosti s pandemií 2020-2022

Tabulka 6: Přehled makroekonomických ukazatelů komparovaných států

Tabulka 7: Přehled značek spadajících pod koncept L'Oréal

Tabulka 8: Výkaz zisku a ztráty společnosti L'Oréal za rok 2020

Tabulka 9: Srovnání ukazatelů výkazu zisku a ztráty

Tabulka 10: Přehled o peněžních tocích společnosti L'Oréal za rok 2020

Tabulka 11: Přehled tržeb společnosti L'Oréal za rok 2020

8.3 Seznam grafů

Graf 1: Pravděpodobnost úmrtí nakažených COVID-19 v závislosti na věku

Graf 2: Počet nových případů za den, počet případů onemocnění COVID-19 celkem v závislosti na datu

Graf 3: Sedmidenní průměr počtu nakažených na 100 tisíc obyvatel v České republice, porovnání s evropským průměrem

Graf 4: Počet nakažených COVID-19 - nově nakažených za den

Graf 5: Nabídková inflace

Graf 6: Poptávková inflace

Graf 7: Vývoj HDP v ČR v letech 2008-2019 ve stálých cenách

Graf 8: Vývoj míry inflace v ČR v letech 2008-2019 (průměrná roční míra inflace)

Graf 9: Vývoj státního dluhu ČR – podíl % HDP

Graf 10: Míra inflace v České republice v jednotlivých čtvrtletích v letech 2020, 2021

Graf 11: Vývoj nezaměstnanosti na počátku pandemie

Graf 12: Návštěvnost webu Heuréka.cz dle kategorií zboží

Graf 13: Vývoj trhu péče o pleť v %

